

1

Saša Radonjić

TRI
UKRADENA
ROMANA

2

I

"Čija je izgovorena
reč; pripada li onome ko ju je izgovorio ili onome ko
ju je čuo?"

Majster Ekhart

1.

Pitam se, da li i on mene nekada posmatra?

Slutim to, mada smo suviše udaljeni da bih mogao biti siguran. Zovem ga PLESAČ i jedan je od moja tri živa časovnika. Već godinama, svakoga dana tačno u 9.30 on se pojavljuje u parku, preko puta naše zgrade i izvodi svoj ples, usporene borbe sa zamišljnim protivnicima. Za mene su tih dvadeset minuta posmatranja sklopa najelegantnijih pokreta, već odavno nešto bez čega

bi mi život bio nedeterminisan, teško zamisliv. U stvari se radi o nekom vidu rituala koji uslovljava celi tekući dan. Jednostavno, sa prozora radne sobe, krajnje skoncentrisan, pomno motrim uvek sličan, ali u važnim nijansama uvek dovoljno različit ples tog istočnjaka, verovatno sedamdesetih godina i time, sasvim izvesno, preuzimam, ili je bolje reći osvajam, nešto od mira čiji je on neprikosnoveni gospodar.

Danas je snežan dan, lep i svetal, u stvari, prvi pravi januarski dan. Plesač je okončao svoju sensu, a tragovi njegovih stopa, na snežnom tepihu, formiraju potpuno pravilan grafikon koji, gotovo sam ubeđen, nešto važno znači.

Da li ću ikada saznati šta?

Kao uvek, spustio se u polučučajući stav, sa rukama ispruženim ispred sebe, dlanovima molitveno priljubljenim jedan uz drugi i meditirao još koji minut. Gledan odozgo, sa moga prozora, tako nepokretan, podsećao je na neku ludu gljivu, neobjašnjivo niklu u pogrešno vreme na pogrešnom mestu.

Rekao sam da je Plesač jedan od moja tri živa časovnika. Drugog nazivam Šetačem, a potonji je Pevač.

Šetač se pojavljuje uvek u 12.15 sati i obilazi tačno tri petnaestominutna kruga po parku. Putanja kojom se kreće je strogo markirana, neobična, čak pomalo bizarna, i ne poklapa se sa uobičajenim, za tu svrhu predviđenim stazama. Oko jednog divljeg kestena uvek obiđe tri

kruga, dodirujući ispruženom rukom koru stabla, potom usitnjenim koracima stigne do malog letnjikovca ispred koga skida kačket, maramicom obriše ćelavu glavu i podigne pogled ka nebu. Potom nastavi ka dubini parka, nekom cik-cak putanjom i stigavši do centralnog jezerceta, pljune u njega.

I napokon, u 15.00 stiže Pevač. On se najkraće zadržava u parku, zapravo svega petnaest minuta. Sudeći po odevanju, Pevač pripada imućnom sloju građana. Uvek elegantan, on ispred letnjikovca, poluglasno, tako da ga ja jedva čujem i to isključivo kad prozor držim otvoren, peva svojih petnaest minuta, sasvim nepoznate

melodije, na potpuno neprepoznatljivom jeziku. Glas mu je lep, gladak i nekako zaobljen, mada se ne bi moglo reći školovan, a melodije uvek nove, drugačije. Odavno sam zaključio da je jezik kojim peva, zasigurno plod njegove imaginacije, a verovatno i melodije.

Šetač i Pevač, nemaju za moj bioritam onaj značaj koji ima Plesač, pa ipak, retko se desi da propustim neku od njihovih poseta parku.

* * *

Tako sam, s godinama, ja - Rusidor Stenka, osoba bez sumnje bolesno, manijakalno opsednuta fenomenom vremena, dospeo u pomalo komičnu situaciju; naime, mehanički merači vremena - budilnici, zidni satovi koje nekada pasionirano skupljah, odavno leže u komodama - nenavijeni, mrtvi kao mumificirani leševi u svojim teškim sarkofazima.

Negdašnju fascinaciju tim spravama, zamenilo je mnogo dublje i lepše orijentisanje u vremenu pomoću “živih časovnika” - Plesača, Šetača i Pevača. Po završetku “arije” ovog potonjeg, ja uvek zovem Vanju:

-Vanja, vreme je za čaj!

Nakon pet minuta, ulazi Vanja, ta senka obučena u odelo dečaka, noseći srebrni poslužavnik na kome se puši jak Ruski čaj. Ja više ne znam koliko godina ima Vanja, a teško mi je i da opišem njegov stvarni status u kući. Dečak je sin moje, pre nekoliko godina preminule, služavke Zone, i kao takav, nasledio je većinu njenih obaveza. Međutim moj emotivni odnos prema njemu je vrlo složen, produbljen i nikako ne bih mogao reći da je Vanja sluga. Dakako, ja ga ne doživljam ni kao posinka, mada bih ponekad to želeo, ali jednostavno mi je teško prihvatljiva lepeza njegovih hendikepa. Dečak je, naime nem, zakržljao i uz sve to albino. Suočavanje sa tim crvenkastim zenicama, lišenim pitomosti što svakom pogledu daruju trepavice i nad njima obrve, uvek je za mene bremenito i pomalo frustrirajuće.

Kažem, ne sećam se kada je Vanja rođen, ali se dobro sećam kako se to zbilo. Cela stvar se odigrala krajnje bizarno i neočekivano. Moja služavka, Zona, bila je tad već u srednjim godinama, i nisam mogao pretpostaviti da održava kontak sa bilo kim izvan kuće. Retko je uopšte izlazila i to po pravilu sa cegerom u nabavku. Njen fizički izgled, moram reći, nije bio rđav, ali zaista ni takav da bi privlačio pohotljive poglede. Najčudnije je, da ja njenu trudnoću uopšte nisam primetio. (što svakako govori više o meni, no o bilo čemu drugome) Elem, Zona je jedan dan jednostavno nestala, stvorivši mi neslućene probleme, koji su me prosto bacali u očaj. Bio sam totalno nesposoban da bez njene pomoći organizujem život. A nakon sedam dana, pojavila se noseći novorođenče u naručju. Izjavila je da je to njen sin i izvinuvši se što me nije obavestila o svemu, upitala da li, možda, i dalje želim njene usluge, kad je reč o održavanju domaćinstva. Bez razmišljanja i sa olakšanjem koje se, verovatno nije dalo prikriti, prihvatih njenu ponudu. Ništa je više nisam pitao, a ni ona nije smatrala za potrebno, da bilo šta doda. Svoje obaveze je, bez obzira na novorođenče, obavljala besprekorno, kao i pre.

Umrla je pre nekoliko godina, naprasno, u snu. Obzirom da porodice nije imala, sve poslove oko sahrane sam obavio ja. Podigao sam joj i lep spomenik, što je bio zaista mali gest, naspram svega što je ona činila za mene i moj dom, zadnje tri decenije. Majčina smrt, kao da Vanju nije posebno dotakla. Nisam siguran, da li je on uopšte, bio sposoban emotivno dosegnuti značaj tog događaja. Možda je delovao tek nešto zbunjeniji no pre. Ipak, instiktivno ili smišljeno, dan nakon Zonine sahrane, on je sve one poslove, koje je ona obavljala od ranog jutra, kao da je programiran nastavio sam da izvršava. Pored toga, vrlo vešto je uredio terasu stana, načinivši od nje pravu malu staklenu baštu, u kojoj je provodio većinu svoga slobodnog vremena, negujući brojne biljčice, brižno, pedantno i, začudo, potpuno stručno!

* * *

-Čini mi se, da sa našim vremenom, nešto nije u redu!

Začudo, nema u meni više ni trunke rezignacije, zbog sasvim izvesne neodgonetljivosti problema, kome život posvetih. Do pre neku godinu, nosio sam se mišlju da od skupljenog materijala, fragmenata razbacanih na sve strane, sačinim bar jednu lepu, romansiranu povest kalendara, potpisujući time pred sobom, bezuslovnu, definitivnu, ali kreativnu kapitulaciju. No, život je hteo nešto drugo i moj materijal ostade tužno odbačen, baš kao izlomljeni kišobran, porinut, a potom zarobljen korom leda u bledom jezeretu, što posmatram sa svog bledog prozora.

Moje interesovanje za fenomen vremena potiče još od ranog dečastva, kada sam, (ne sećam se više kako) došao do ubeđenja da u dve ili tri prostorije, različite po svojim dimenzijama, nameštaju, boji zidova i, naročito, različitim po prozorima, vreme ne može istovetno proticati. Shodno tome, sve časovnike u sobama našeg stana, krišom, podešavah svakodnevno na različita, potpuno proizvoljna vremena. Isto sam činio sa ručnim satovima mojih roditelja, stvarajući u kući totalnu pometnju, sve do dana, kada sam bio uhvaćen u svojoj grešnoj radnji. Na pitanje, 'zašto sam to, zapravo, radio',

odgovorih:

-Čini mi se, da sa našim vremenom, nešto nije u redu!

I danas, pet decenija nakon ovih događaja, nakon svih nebrojenih časova posvećenih izučavanju starih, novih, filozofskih, astronomskih, ezoterijskih i drugih spisa o takozvanoj dimenziji vremena, ne bih umeo ništa suvislije reći no:

* * *

Nikada nisam spadao u one, koji snovima pridaju naročit, ponekad sudbinski značaj. Verovatno zato, što moja snevanja nikada neimahu začarana lica, mistične zenice, tajanstven profil i sve druge karakteristike, što se daju naći u mnogobrojnim, različito profilisanim opisima tog “drugog lica realnosti”. Ako sam i snevao, najčešće su me opedale sasvim prizemne, pobrkane i dosadne situacije. Kao da neku džinovsku sliku stvarnosti iscepate, pa potom sa poda dohvatate jedno po jedno parče hartije i pažljivo ih zagledate, mada se na njima ništa posebno neda videti.

Ipak, ne tako davno, desio mi se jedan sasvim jedinstven, bar za mene jedinstven i naročito značajan san. Bio sam već ustao, popio jutarnji čaj, kad me zavaljenog u fotelju i, gotovo već svežeg, iznenada sustigao. Sanjao sam, da se na park preko puta, spustila gusta magla. U parku bi trebalo da je Plesač, i ja osećam njegovo prisustvo, ali ga nikako ne nazirem. To me čini nespokojnim, uznemirenim. Iznenada nailazi vihor i poput svrdla u bloku magle, raščiščava deo prostora na kome se nalazi Plesač. Zauzeo je stav

gljive, a njegovih nekoliko minuta meditacije, ovoga puta su se neobično odužile. Pomišljam da mu je možda i pozlilo. U to me uverava njegovo pokrivanje lica dlanovima - pokret kojim nikada nije činio. Uzbuden sam i čini mi se da ću zaplakati, kad Plesač iznenada raširi ruke i dotrčavši sasvim blizu, podiže pogled ka mome prozoru. No, umesto mongoloidnog sedamdesetogodišnjeg lika, vidim lice Vanje, tek malo izmenjeno prisustvom trepavica i obrva.

-Da li me čuješ?

Dovikuje mi Vanja, glasom dubokim odjekujućim, a ja mu sa prozora, (pošto ne umem da govorim) pokretom ruke stavljam do znanja da ga čujem.

-Pogledaj me sada, dobro me pogledaj, jer ja sam sam svoj otac! Da li to možeš da zamisliš?

Razmišljam nekoliko trenutaka, potom odmahujem rukom u znak nerazumevanja. Vanja se smeje, otkida dugme sa košulje te ga baca nekoliko metara dalje. Na istom mestu, tren kasnije stvori se Zona, mlada i lepa, kakvu je nikada nisam poznavao. I ona mi nešto govori, ali nerazumljivim

jezikom Pevača. Ipak, na kraju, razabirem jednu rečenicu:

-To je istina, on jeste sam svoj otac!

Potom oboje počinju da pevaju neku baladu i zagrljeni plešu, polako se udaljavajući ka središtu parka. Nestaju u magli, a ja otvaram prozor i iz kutija istresam gomile ispisanih listova hartije.

To je sve.

* * *

Sasvim je izvesno da se prvi, zaista inteligentan lunarni Kalendar, pojavio u Egiptu, za vreme vladavine faraona Zosera, a oko 2800. godine pre nove ere. Posebne zasluge za taj poduhvat pripisivale su se jednom od faraonovih astrologa, koji se zvao Imhotep. Prvi put je, dakle, ustanovljena godina koju sačinjavaju dvanaest meseci i 365 dana.

Ipak, sudeći po nedavno pronađenim spisima sveštenečkog pisara Maneta, iz trećeg veka pre nove ere, koji je inače pisao na grčkom, sve zasluge se ne mogu pripisati samo, nesumnjivo ingenioznom Imhotepu. Po Manetu, otkriće lunarnog kalendara rezultat je i sasvim bizarnog sticaja okolnosti. Naime, Imhotep je živeo u Heliopolisu sa mladom i

lepom ženom koja se zvala Alruna. Zbog stalnih potreba faraona Zosera, bio je često i dugo odsutan od kuće, a mlada žena, usamljena i po svemu sudeći nerotkinja, nalazila je zadovoljenja u tuđim naručjima. Jednom, vrativši se sa puta, Imhotep zateče Alrunu u najsladostrasnijim radnjama.

Zatočio ju je u podrum njihove kuće, gde je žena provela punih deset godina, na više no skromnim dnevnim sledovanjima hrane. I prava priča o nastanku lunarnog kalendara, počinje upravo tu, u polutama Imhotepovog podruma. Kažem u polutama, jer je nesrećnicina ćelija imala jedan prozor, kroz koji je Alruna, danju videla samo parče neba, ali noću mnogo lepši prizor - zvezdani svod koji se kretao. Prateći svoj menstruacioni ciklus, i upoređujući ga sa zvezdanim rasporedima u oknu prozora, Alruna je vremnom ustanovila izvesne zakonitosti u kretanju nebeskih tela. Takođe, jednom godišnje, kada je Nil plavio, voda je prodirala i u njenu ćeliju. Alruna je utvrdila da plavljenju Nila, neizostavno prethodi pojava zvezde Sotis ili Sirijus pred samu zoru. Znala je da ima ključ koji će neizostavno otvoriti vrata njene ćelije. Bila je strpljiva, i sačekala da se

ciklus još jednom obnovi, a onda, mužu koji je proturio kroz otvor na vratima činiju sa hranom, jedva čujnim glasom rekla:

-Imhotepu, za pet noći Nil, će plaviti!

2.

Danas je ponovo stiglo nekoliko pisama, od anonimnih poštovalaca moga književnog dela. Neko vreme su bila presahnula, te sam mislio, da neočekivana, meteorska književna slava, koja me zadesila, prestaje biti predmetom interesovanja, i kao svako drugo “čudo” polako tone u zaborav. Međutim, od skora, pošiljke ponovo pristižu. Ja sam, inače, vrlo temeljan, pažljiv čitalac pisama nepotpisanih “obožavalaca”, i neizostavno, za taj trud bivam bogato nagrađen; u obilju svedočanstava koja ponajmanje govore o mojim knjigama, a nemerljivo više o prirodama onih koji ih pišu, uvek se nađe poneki pravi biser -estetski i emotivno dubok, potresan. Takva pisma odvajam na

stranu, čini se postajem pravi pasionirani kolekcionar, a sve s namerom, da ih jednoga dana objedinim u knjizi, koja će, u stvari, predstavljati moju najorginalniju tvorevinu.

Ipak, danas je stiglo i jedno drugačije pismo. Bio sam spreman na njega i dobro tempiran razvojem događaja, tokom zadnje godine dana. Tek nekoliko, redova iskucanih na običnoj mehaničkoj mašini:

***Poštovani gospodine Stenka,
pomalo mi je žao što ću vas onespokojiti, ali
moram Vam reći da ja znam SVE! Budite
spremni, kad dođe vreme obavestiću Vas šta da
činite!***

Bez sumnje, bio je to još jedan “njegov” pokušaj da me izbací iz ravnoteže i konačno pribije uz zid. Mada znatno prizemniji no što sam navikao, čak iznenađujuće površan za čoveka formata

moga progonitelja. Jedino što zaista ovom gestu daje izvesnu težinu, je činjenica da je pismo stiglo upravo na današnji dan, dve godine nakon što je na vrata moga stana pozvonio izvesni gospodin Stefan Borislavski.

Nismo se od ranije poznavali, no i pored toga, dotični gospodin je našao za shodno da me poseti bez prethodne najave. Zapravo, razlog njegovog dolaska je bio prilično neobičan; čovek - po profesiji pekar, i to jedan od uglednijih, amaterski, i u potpunoj tajnosti se posvećivao pisanju. Nakon što mi je ovo saopštio, neumereno se znojeći, mada u sobi nije bilo pretoplo, gospodin Borislavski je nekoliko časaka pomno osmatrao reakcije na mome lice, ni sam ne znam

šta očekujući. Potrudio sam se da mu uzvratim ljubaznim, ali ne preterano ljubaznim osmehom i zamolio ga da nastavi. pošto mi razlozi njegove posete još uvek nisu jasni. Pekar je, u stvari, želeo da ja budem prvi čitalac rukopisa njegovog životnog dela. Slatko se nasmejavši, požurio sam da mu objasnim, kako me je verovatno pobrkao sa

nekim, pošto ja zaista ne predstavljam nikakav autoritet, kada je reč o pitanjima književno estetske prirode.

-Znate, gospodine Borislavski, neko vas je očigledno pogrešno uputio. Ja sam, istina, napisao mnogo tekstova, ali sasvim specijalističkih, koji One maju nikakve veze sa vrednovanjem književnih dela. Dakle, izvesno je po sredi zabuna!

-Nema zabune, poštovani gospodine Stenka, meni i nisu potrebne nikakve književno estetske procene moga dela. Ja sam, naime, apsolutno svestan svih njegovih kvaliteta. Vi ste mi potrebni upravo kao specijalista, i jedini ste koji mi u tom smislu može pomoći. Naravno, uz adekvatnu novčanu naknadu za vaše dragoceno vreme.

Poprilično zbunjen, odmerio sam pogledom ovog čovečuljka i učinilo mi se da na reveru njegovog, inače elegantnog sakoa, ima tragova prosutog brašna.

-Ipak vas moram zamoliti da budete jasniji!

-Bilo bi isuviše zamorno da vam sve objašnjavam. Jednostavno vas molim da pročitate moj roman i sa stanovišta onoga što vi znate, skrenete mi pažnju na moguće omaške ili netačnosti bilo koje vrste. Stvar je vrlo hitne prirode, te očekujem da se vidimo ponovo krajem ove nedelje. U fascikli sa rukopisom je akontacija. Molim vas da prebrojite i, ako ste saglasni, potpišete mi priznanicu.

Pekarova drskost me skoro nagnala, da i sam postanem grub, te ga jednostavno izbacim napolje. Međutim, jedan hitar pogled, na zaista nezanimljiv svežanj novčanica, učini da u poslednjem trenutku promenim odluku i prihvatim posao.

Ponovo me zamolivši da uzmem u obzir predočenu mi hitnost, natuknuo je kačket duboko na čelo i otišao. Posmatrao sam njegov odlazak sa prozora. U parku je upravo bio Pevač i pekar je zastao, zapalio cigaretu i sa zanimanjem slušao Pevača. Nekoliko trenutaka kasnije, prišao mu je moj jedini sused, Avram Kralj, koji živi sprat ispod. Razmenili su nekoliko rečenica kao da se dobro poznaju. Potom je pekar ugasio cigaretu i nastavio svojim putem.

* * *

Avram Kralj se u kuću doselio pre petnaestak godina. Naš odnos je sasvim stereotipan i uklapa se u dobro znanu matricu komšijske netrpeljivosti, ali bez ozbiljnijih konflikata. Kralj je samac kao i ja, radi u jednoj banci, mada mi nije poznato kakav položaj tamo zauzima. Od prvog dana, njegovo prisustvo me je opterećivalo, njegova pojava iritirala, a za povremene nužne kontakte, koji su se ticali održavanja kuće i, neminovnih zajedničkih ulaganja u popravke, posebno sam se psihološki pripremao. Čovek je apsolutno lišen elementarnog osećaja za vreme. U popodnevnim satima, predviđenim za odmor, on gudi, prilično slabo, na nenaštivanom vilončelu, potom radi neke proračune, glasno izgovarajući svaku cifru i operaciju, a negde oko ponoći uvek kuha, i to jela sa začinima koji proizvode nesnosan smrad. Kada se sretnemo na

stepenicama ili ispred kuće, a što, na sreću, nije čest slučaj, Avram Kralj se, po pravilu, ponaša nepotrebno bizarno. Katkad, na moj pozdrav odgovori preterano srdačno, afektirano, a već sutradan ne izusti baš ništa - samo zuri kao da me prvi put u životu vidi. Moram priznati da me takav odnos nesnosno nervira, ali pošto prosuđujem da njegova namera i jeste da me, verovatno bez naročitog razloga isprovocira, ponašam se kao da ništa ne primećujem.

* * *

Kao što je celokupna povest sveta, više od svega povest ličnosti, krupnih individualnosti koje su determinisale tokove istorije, tako je i povest kalendara, ponajpre povest pojedinaca. I kao što Isus, predstavlja ključnu ličnost u istoriji sveta, bar kad je reč o Hrišćanskom svetlu, tako jedan rimski sveštenik - Dionizije Mali predstavlja ključnog čoveka povesti kalendara i merjenja vremena uopšte.

Dionizije Mali je živeo u šestom veku, a svedočanstva o njegovom životu i radu su zaista brojna, ali često neusaglašena, čak potpuno protivrečna. Ipak, oko jednoga se svi istoričari slažu, a to je fizički izgled Dionizija Malog. Gotovo svaki spis o ovom rimskom svešteniku otpočinje

opisom njegove telesnosti. Dionizije Mali, nasuprot svom imenu, bio je visok oko dva metra i težak preko 150 kilograma. Imao je ogromnu glavu, izuzetno dugačke ruke i kratke noge, tako da je pri hodu, a hodao je pogrbljeno, vrhovima prstiju gotovo dodirivao zemlju. I pored svih ovih nesrazmera, njegovo lice se opisuje kao iznimno lepo, potpuno pravilno, a ispod levog oka je imao utetoviran mali krst koji je, gledan sa određene udaljenosti, delovao kao kakva modra suza. Zvali su ga i Dionizije Lepi.

Dionizije je bio posvećen radu na “računu pasharalija” što podrazumeva izradu specijalnih tablica pomoću kojih se, vekovima unapred određuje tačan datum Uskrsa. Da bi pojednostavio celu operaciju, on je predložio da se uvede Nova era i da se godine računaju od rođenja Isusa Hrista. Predlog je bio savršeno prihvatljiv, pošto je na delu, još uvek bilo računanje vremena po Dioklecijanovoj eri - eri velikog bezbožnika, protivnika Hrišćanstva.

Tako je Dionizije utvrdio da je tačna godina Hristovog rođenja 284. Dioklecijanove ere. Njegov predlog je definitivno usvojen tek dva veka kasnije, 742. godine nove ere, a tek 1772. godine

ustanovljeno je, da u odnosu na astronomsko računanje vremena, Dionizijev račun sadrži grešku od 6 godina! Ispravka nikada nije urađena, mada je, sasvim izvesno, počinjena greška, bila namerna!

3.

Vanja me uvek budi tako, što vrlo pažljivo uđe u sobu i uključi radio aparat. Note sa zvučnika me lagano, postepeno izvlače iz sna, ali tog jutra, budući sam duboko u noć čitao pekarov rukopis, jednostavno nisam uspevaio da se probudim, mada je moj sluh registrovao melodiju sa aparata. Otuda mi je Vanja spustio svoj hladan dlan na čelo, nagnao me da podignem kapke, i suočim se sa njegovim crvenim zenicama, što su me iz neposredne blizine, možda pomalo zabrinuto motrile. Vanja nije navikao da se tako teško budim. Osmehnuo sam se na silu, nebi li ga uverio kako je sve u redu.

-Vanja, mislim da će mi jutros, više prijati kafa nego čaj. I neka bude gorka!

29

Ipak sam ostao ležati u krevetu još neko vreme, masirajući prstima podbulo lice. Kad sam se, konačno, nakanio da ustanem, kroz vrata, koja je Vanja ostavio odškrinuta, utrča jedan veliki sijamski mačak, u dva skoka se nađe na mojim grudima i pre no što sam uspeo da reagujem, tu je obavio malu nuždu. Potom je nekoliko puta šapicom zagrebao popišano mesto i polako, elegantno, otšetao do kamina.

-Vanja, Vanja, otkuda ova mačka u kući?

Vanja je stajao sa poslužavnikom u oknu vrata i zbunjeno slegao ramenima. Svukao sam pižamu, otvorio prozor i video jednu mladu ženu, sa naočalama velike dioptrijske, kako se šunja oko naše kuće i tiho doziva:

-Maks! Maks! Dođi maco, dođi molim te! Dobićeš ribu.

-Vanja, iznesi mačku, odmah je iznesi! Istuširao sam se i tek tada popio već ohlađenu, bljutavu kafu. Ostalo mi je da pročitam, još

30

pedesetak stranica rukopisa Stefana Borislavskog i padao sam u iskušenje da to, iako nedovoljno odmoran, odmah učinim. Knjiga je zaista bila fascinatna. Trilogija romana, uzbudljivo i mudro pisana, za protagonistu je imala "vreme" u svojim raznim manifestacijama. Borislavski je od mene, očigledno, očekivao korekcije, koje su se ticale eventualnih omaški, u delu materijala zasnovanom na istorijskim činjenicama. Nekoliko takvih, u strogo egzaktnom smislu reči, omaški je bilo, ali u ukupnosti dela, one su sasvim gubile na značaju. Ipak sam ih markirao, kako bi moj deo posla delovao svrsishodno. Cela ideja trilogije, bila je zasnovana na genezi čovekovog instrumentalizovanja i savladavanja vremena; po Borislavskom prvi stepen evolutivnog ciklusa, na koncu koga će čovek biti pravi "gospodar vremena", je kalendar, potom sledi časovnik i na kraju vremeplov. Dakle, u tri, tako i naslovljena romana, koji sačinjavaju organsko jedinstvo, iz različitih istorijskih perspektiva, krajnje sugestivno, pekar je ponudio jedno od najubedljivijih, meni znanih, shvatanja protoka vremena. Najviše mi se dopao treći deo trilogije, u kome je ideja

vremeplova, kao mašine, krajnje pojednostavljena i otelotvorena u vidu jednog običnog ormara.

Moram priznati da me je predstojeći susret sa Stefanom Borislavskim istinski uzbuđivao i, na jedan poseban način, ispunjavao me strahopoštovanjem. Čak sam pomišljao da drugi deo novca ne primim, a od već uzetog pola da vratim.

* * *

Tetovaža ispod levog oka Dionizija Malog, nije predstavljala samo izraz duboke posvećenosti veri; ona je, u stvari, bila znak raspoznavanja tajnog bratstva Suzinog krsta, kome su, pored Dionizija pripadala još samo četiri sveštenika: dvojica - Toma i Jovan su živela u Hiponu, kod Kartagine, Brajant u Džerou na obali Nortumbrije i Konstantin u Aleksandriji. Članovi bratstva su u najvećoj tajnosti proučavali prošlost i budućnost, koristeći okultistička, kabalistička i alhemičarska saznanja i metode. Kontakte između sebe su održavali isključivo telepatski, a samo najznačajnije rezultate svoga rada su ispisivali i razmenjivali svake četiri godine. Mada se ne može pouzdano tvrditi, čini se da je Dionizije Mali bio utemeljivač i prvi čovek bratstva.

Kada je Dionizije napunio četrdest godina, njegova tajna delatnost, banalnom igrom

slučaja je bila skoro razotkrivena. Jedan od sveštenika, imenom Silencijo, seksualno nastran, primetio je da Dionizije poslednji gasi lojanicu u svojoj ćeliji i odlazi na počinak. Uveren, da niko od braće u to doba nije budan, jedne večeri se prikrao do vrata susedne ćelije, nameravajući kroz ključaonicu posmatrati Dionizija dok se svlači. No Dionizije Mali je već bio potpuno nag, a telo mu je, u horizontalnom položaju, lebdelo metar od poda ćelije. Silencijo se, u prvi mah, umalo nije onesvestio od šoka, a potom je pažnju posvetio Dionizijevom falusu, koji je bio pod snažnom erekcijom.

Sledećih večeri, Silencijo se, neizostavno, naslađivao opisanim prizorom, ponekad krunišući svoje uzbuđenje brzom masturbacijom, a nakon gotovo mesec dana, odlučio je da sve poveri bratu Naniu, svešteniku nešto strarijem, ali istih sklonosti.

Na Silencijevu žalost, Nanio je samo jednom pogledao kroz ključaonicu i već sutradan, prijavio Dionizijevu đavolsku rabotu Velikom crkvenom sudu.

Sam tok suđenja nije poznat, ali su, na kraju, oba sveštenika porekla svoje optužbe i potom bili poslani, u jedan mali manastir na Korzici.

Nekoliko decenija kasnije, na samrti, Silencijo je mladom svešteniku, koji ga je ispraćao, tiho, poslednjim naporom rekao:

-Ako mi se samo i pričinjavalo, pozeleo bih tako veličanstven prizor svakom, makar kao halucinaciju...Dionizijevo ogromno, teško, nago telo, levitiralo je u visini prozora ćelije, a pletenice mišića su blago podrhtavale, kao da vape za nečijim nežnim dodirom.

II

1.

Odlučio sam da ga pratim!

Priznajem, namera mi je bila sasvim iracionalna; izuzevši benignu znatiželju, ne postoji ni jedan valjan razlog zašto bih to činio.

Ipak, pošto je dan bio prohladan, dobro se obukoh i potkraj njegovog plesa siđoh ispred kuće.

Plesač se kretao vrlo sitnim, ali brzim koracima ujednačenog ritma, koji sam ja pratio, početka, na udaljenosti od desetak metara. Kasniji sam tu razdaljinu smanjio na pola, pa potom još više, da bih mu na koncu gotovo dahtao

za vrat. Posmatrao sam njegovu, veoma zboranu kožu i zaključio da je stariji no što sam mislio. Uskoro smo dospeli u miran kraj grada, bez mnogo saobraćaja i prolaznika, te sam ga ponovo pustio da malo odmakne. U jednom trenutku, Plesač je levom rukom izvukao rukavicu, ali istovremeno mu je iz džepa ispao neki predmet, što on začudo nije primetio. Podigao sam ga i samo letimično pogledao; bila je to mala, bogato ukrašena kutija, poput onih namenjenih za uvek nužne lekove. Krenuo sam, nešto brže kako bih ga pristigao i vratio mu kutijicu, ali on je zamakao u jednu bočnu ulicu gde sam ga izgubio iz vidokruga. Osvrnuo sam se nekoliko puta i uočio kineski restoran sa desne strane ulice - jedino logično mestu u koje je mogao da uđe, međutim restoran je bio zatvoren. Preostalo mi je da, sutradan, sačekam Plesača ispred kuće i vratim mu izgubljeni predmet.

Istoga dana, trebao sam se sresti sa pekarom Borislavskim i preneti mu moja zapažanja u vezi sa rukopisom. Pošto se zakazano vreme sastanka primicalo, uzeh taxi, te stigoh kući dovoljno rano da još jednom pregledam beleške načinjene tokom čitanja. Pekar je kasnio. Prošlo je već sat

vremena od zakazanog termina, a on se nije pojavljivao. Čekao sam još gotovo pola časa, nadajući se makar telefonskom pozivu u kome će mi biti objašnjeni razlozi tako neodgovornog odnosa, no uzalud. Napokon odlučih da se više ne deranžiram, uzeh ključeve od kola i uputih se ka garaži. Želeo sam otići do antikvarnice na drugom kraju grada, koju već odavno nisam posetio.

Svetlo u garaži, ne znam zašto, nije radilo, te sam morao, polako, korak po korak, prilaziti automobilu. Gotovo sam već stigao do vrata, kad se spotakoh o nešto teško, polegnuto, nešto čemu svakako mesto nije bilo tu. Izvadih upaljač iz džepa i pod slabim svetlom njegovog plamička, prestravljen shvatih, da sam zapeo za nečije telo. Upaljač mi je ispao iz ruke i ugasio se, što moj užas učini jedva izdržljivim. Pipao sam po podu pokušavajući ga pronaći, dok mi je dah bivao sve kraći. U desnoj slepočnici je počeo da mi pulsira oštar, intenzivirajući bol. Stenjući, konačno pronađoh upaljač i osvetlih telo, tako da sam uspeo videti skamenjene zenice pekara Stefana Borislavskog, zenice što su, nekako jezivo znatiželjno, zurile negde iza mene. Pokušao sam se uspraviti, ali snažan grč trbušnih mišića me je

onemogućio, tako da sam pogrbljen, stopu po stopu, napredovao ka svome stanu. Na stubištu se zamalo sudarih sa susedom - Avramom Kraljom. Ovaj put, na njegov srdačan pozdrav, ja ostadoh nem, a on, iako je izvesno primetio da mi nije dobro, gotovo cvrkućući, dade banalan komentar na današnje lepe vremenske prilike.

Ušavši u stan, prvo sam povratio, i to pored velike kineske vaze u predsoblju. Pogled na njenu prefinjenu ornamentiku, malo mi je olakšavao bolno prevrtanje utrobe, a uskoro se pojavio Vanja i dlanom mi pridržao čelo. U magnovenju, pitao sam se, gde je takvo što, ovaj dečak mogao naučiti. Petnaestak minuta docnije, već sasvim pribran, ležao sam u krevetu sa šoljom vrućeg Ruskog čaja na grudima i razmišljao šta mi valja činiti. U momentu mi je sinulo, da sam zaključke panično i prebrzo izvukao. Borislavski možda uopšte nije mrtav - možda mu je tek pozlilo, a ja, umesto da mu pružim neophodnu pomoć, poput kakvog adolescenta, pobegao sam od neprijatnog prizora. Odmah ustadoh iz kreveta i navukavši kućni ogrtač uputih se ponovo ka garaži.

Ovoga puta, svetlo je radilo!

...Verovatno sam već dugo stajao
paralisan i zurio u mesto sa koga je nestalo telo
Stefana Borislavskog, kad je tiho, ušao Vanja, uzeo
me pod ruku i, kao mesečara, poveo ka izlazu.

* * *

Pored već opisanog slučaja, Dionizije Mali je još jednom bio na pragu Velikog crkvenog suda. Ponovo je optužen za pakt sa đavolom, a tužitelj je bio fratar čije ime nije sačuvano i koji je, još pre no što je proces otvoren, stradao pod tajanstvenim okolnostima. Nesretnik je, sasvim nehatno, otkrio da je Dionizije Mali, u to vreme, imao bar oko devedeset godina. Njegovo lepo lice, dobrodržećeg tridesetogodišnjaka, za anonimnog fratara je bilo nepobitan dokaz veze sa satanom. Dionizije je tvrdio da su podaci o njegovom rođenju pogrešni, a iznenadna smrt tužioca, od strane Velikog crkvenog suda je bila protumačena kao Božija presuda u korist nevinog Dionizija.

Nisu sačuvani dokumenti na temelju kojih bi se pouzdano moglo rekonstruisati izučavanje toka vremena po metodu Dionizija Malog. No, na osnovu pojedinih pisanih svedočanstava, reklo bi se da je to bio neki neobičan konglomerat astronomije, ezoterije, kontemplacije i alhemije. Mesec zvezde i druga nebeska tela, nikada nije posmatrao direktno, već isključivo njihov odraz u jednom velikom srebrnom tanjiru, koji je premazivao tankim

slojem masti čiji sastav nije poznat. Znao je tako, do zore, sedeti na vrhu zvonika sa ,skupocenim tanjirom u svojim džinovskim šakama, tanjirom koji je jedva primetno, pomerao i naginjao levo-desno. Vrativši se u ćeliju, površinu blistavog predmeta je premazivao mašću drugog sastava, potom bi napljuvani list finog pergamenta iskoristio da uzme otisak unutrašnjosti tanjira. Smatra se da je Dionizije Mali sačinio kolekciju od oko, dve hiljade tako otisnutih listova pergamenta.

Sasvim je moguće, da niko osim samog “nesretnog” Dionizija, na listovima nije video apsolutna ništa više od mrlja masti i pljuvačke.

Dakako, ne sme se odbaciti ni ona druga opcija, koja uverava da su pergamenti, zaista, u slikama i simbolično, ali verno i detaljno, predstavljali budućnost sveta. Ipak, osnovano možemo tvrditi, samo da je kolekcija postojala, i da su vekovima, mnogi mudri i pohlepni bili u, neretko bezobzirnoj i surovij potrazi za njom.

2.

Čekao sam ga u senci stabla, blizu koga je uvek počinjao ceremonijalni ples. Nameravao sam mu vratiti izgublenu kutiju čim se pojavi, kako ga kasnije ne bih omeo.

Nisam se dobro osećao. Teme mi je bilo optrećeno šunjajućom nesvesticom kao hladnom krunom, te sam se dlanom podupro o stablo. Otkucaje svoga bila, na koži dlana, osećah kao puls grube kore drveta. A onda sam primetio moga suseda, kako sa prozora uporno i krajnje neprijatno zuri u pravcu mesta na kome se nalazih. Nisam mu, na toj udaljenosti razaznavao izraz, samo žutu fleku lica, ali sam bio ubeđen da se bezrazložno, idiotski osmehuje. Odlučio sam da učinim nešto zaista skandalozno, potpuno neprimereno gospodinu mojih godina i manira, ali nešto što će predstavljati adekvatan odgovor na sve njegove bedne egzibicije: otkopčao sam šlic i pomokrio se po korenu stabla. Ovaj bizarni čin, pored toga što je imao zadovoljavajuću posledicu -

sused se sklonio sa okna, pričinio mi je neko, do tada potpuno nepoznato zadovoljstvo. Nije se radilo samo o fiziološkom olakšanja, već pre o nekom infantilnom ushićenju koje dolazi kao nagrada za ogrešenja o jednu uvek poštovanu moralnu normu.

Nekoliko minuta docnije, pristize Plesač. Hinjeno nameštajući masku ljubaznosti na lice, pridoh mu i ispružih ruku sa malom kutijom na dlanu:

-Gospodine, juče niste primetili, da vam je ovaj predmet ispao iz džepa.

Plesač je razvukao svoje mongoloidno lice u ljubazan osmeh, nekoliko puta zatrepatao, a onda sleganjem ramena i mimikom, stavio mi do znanja da ne razume šta mu govorim. Ponovio sam istu rečenicu, prvo na engleskom, potom na francuskom i tek potom dobio odgovor na lošem nemačkom. Plesač se zahvalio rekavši da kutija ne pripada njemu i prema tome, nije je mogao izgubiti. Još jednom se zahvalio, malo naklonio i okrenuvši mi leđa otpočeo ples. Nisam shvatao šta sve to treba da znači, ali mi je jedino preostalo, da mali predmet strpam u džep i vratim se kući.

Načinih tek desetak koraka, kad me malaksalost ponovo sustiže, te se naslonih na ogradu od kovanog železa, koja je krasila susednu kuću. Dvorište te kuće je bilo svakako najsređenije u ovom delu grada. Na minijaturnom prostoru, smešten je besprekoran cvetnjak, bazen, golubarnik i nekoliko klupica za sedenje. Pored jedne od klupica nalazila se, čini se prilično stara, skulptura lava u sedećem položaju. Odmarajući se, posmatrao sam oštećenja kamena, prouzrokovana meteorološkim promenama, ali oštećenja koja, začudo, uopšte nisu nagrđivala skulptorov rad u svojoj prvotnoj prefinjenosti i celini. Naprotiv, kao da su promene boje na površini kamena, sitna naprsnuća, dodavali delu nešto što mu je inače manjkalo. Taj retuš, rađen rukom vremena, činio mi se veličanstven. A onda, u jednom trenutku, primetih da je lav malo pomerio grivu. Osmotrih pažljivije i ponovo uočih pokret, koji je naterao nekoliko latica behara da skliznu niz kamenu njušku. Potom je žustrim pokretom rastresao grivu, mahnuo repom, uspravio se i protegnuo snažne udove. Sporim korakom mi se primicao. Osećao sam da mi izmiče tlo pod nogama dok

posmatrah, kako moja zgurena kontura raste u njegovim žutim zenicama.

Kada sam ponovo otvorio oči, nalazio sam se u svom kabinetu. Bilo je neuobičajeno mračno za to doba dana, te sam pritisnuo glatku ,keramičku pločicu prekidača za svetlo. No sijalice ne odgovoriše ovom pozivu.

-Opet nema svetla!

Oglasio se neko iz ugla sobe, u kome je namešten moj kauč.

-Poslednjih dana baš nemate sreće sa električkom!

-Ko je to? Ko ste vi i šta uopšte radite u mojoj kući?

Odgovora nije bilo, te sam prišao kauču kako bih video zagonetnog posetioca. On je sedeo prekrštenih nogu, ali gornji deo tela mu je bio zastrt masnom senkom .

-Ne bih vam preporučio da se više primičete. Već smo dovoljno blizu da bi smo se sasvim dobro razumeli.

-Šta sve ovo, zapravo treba da znači. Prvo ste mi upali u kuću, a sada još i pretite. Ko ste vi?

-Gospodine Rusidor nije valjda da se još niste dosetili? Pogledajte malo bolje!

Posetilac je rukom, nekoliko puta, potapšao svoje natkolenice i nasmejao se. Iz mesta na pantalonama koja je potapšao, izdizali su se oblačići sitnih belih čestica - brašno!

-Zaboga, vi ste živi! Ono juče je bila samo neka igra! Ne morate mi reći kakva, nije važno, uopšte se ne ljutim, samo neka ste vi živi. Bilo je tako strašno videti vas dole u garaži...

-Plašim se da ću vas razočarati gospodine Rusidor, ali ja ipak nisam živ!

-Kako niste živi?- promućao sam -Pa sedite na mome kauču, prekrštenih nogu i razgovarate sa mnom.

-Tačno, gospodine Stenka, ali vi se ipak varate. Ja sam mrtav da mrtviji ne mogu biti. A da li ste pomislili da ste i vi možda mrtvi, te se tako dešava ovaj susret? Šta kažete na to?

Ćutao sam i zurio u naglancane vrhove svojih lakovanih cipela.

-Nemojte se uznemiravati, samo sam se šalio: vi ste sasvim živi, još uvek, a ja sam sasvim mrtav i došao sam da se nagodimo.

-Oko čega da se nagodimo?

-Vi ste pročitali moj rukopis i shvatili svu njegovu važnost i vrednost. Ako se sećate, ja sam vas za tu uslugu velikodušno nagradio. Sada sam spreman da vas, ako prihvatite ponudu, ponovo nagradim.

-Kažite, o čemu se radi!

-Želim da obezbedite život mome delu! Ja sam mrtav i slava mi ne treba, ali od neslućene je važnosti da ova trilogija ode u svet. Zato ćete je vi

objaviti, i to kao svoje delo. Ne pokušavajte me ubediti u bilo šta drugo. Uostalom, znam da vam je slična ideja već bila na umu. Ali posmatrajmo to pragmatičnije; kao knjiga nekog anonimnog, uz to mrtvog pekara, moja trilogija ima zaista bledu perspektivu, poneki mikron mogućnosti da prokrči sebi puteve do čitalačkih masa. Sa druge strane, ona zaista deluje kao vaše, ključno, finalno delo - delo koje predstavlja poraz egzaktnog duha pred moćnom imaginacijom. Slava će vas brzo stići i to će biti vaša nagrada, a moje delo će obaviti svoju misiju. To je pogodba!

Pristajete naravno!

-Da, ali kažite mi još, ko vas je ubio?

Istoga časa, neko me je prodrmao za rame, i pokvasio mi potiljak vlažnom maramicom.,

-Da li vam je bolje gospodine? Tako ste se iznenada srušili pored ove ograde, kao da vas je neko snažno gurnuo u grudi.

-Ah, bio je to kameni lav!

-Nisam vas čula. Ako možete malo glasnije!
Da li vam je bolje?

Mlada žena, sa naočalama velike dioptrije, pridržavala me je u polusedećem položaju.

-Hvala vam. Bolje mi je, mnogo bolje.
Mislim da mogu sam ustati.

-Polako, nemojte suviše naglo. Samo da vas pitam još, da li ste možda videli jednog malog, sijamskog mačka?

neverovatni, spisi Pjetra Sensinija svedoče o izvanrednoj inteligenciji, solidnom obrazovanju i fascinantnoj moći opažanja manastirskog stolara. Sensini je doživeo duboku starost, a beležio je “svoje misli”, kako ih je sam nazivao, od najranije mladosti. Stranice na kojima je opisao Dionizija, predstavljaju tek delić njegove pisane zaostavštine, te ih prenosimo gotovo u celosti.

“Dionizije? Već dugo odlažem trenutak kada ću pribeležiti nešto o mom, zapravo jedinom i, malo je reći neobičnom prijatelju. Zaista me onespokojavao ispisati i samo tih devet slova njegovog imena, a kamoli sve ono što bih mogao, a što svakako neću beležiti. Prostreti sve, ne bi bilo ni njemu ni Bogu milo, jer naša bliskost, potekla je isključivo iz njegovog nepoznavanja mene, mene koji nisam stolar i nikada to ne bejah, mada mi šake poznaju drvo.

Ah, kada bih samo mogao odgonetnuti zemaljsku misiju tog moćnog čoveka, kada bih bar siguran bio da li je od dobra ili od zla. Mada će najbliže istini biti da je i od jednog i drugog jer i lik mu je prelep, a telo nakazno.

* * *

Jedno od najstarijih sačuvanih, autentičnih svedočanstava o ličnosti Dionizija Malog, poteklo je iz pera Pjetra Sensinija, manastirskog stolara. Sensini je predstavljao, valjda jedinu osobu u okvirima manastirskih zidina, sa kojom je Dionizije održavao neki oblik prijateljstva. Verovatno ga je prosta, nezahtevna, nimalo znatiželjna priroda stolarova, na izvestan način opuštala i relaksirala. Bio je to, ipak, samo varljivi utisak Dionizija Malog, jer obimom gotovo

Nikada ga ništa nisam pitao i tome mogu zahvaliti što sam parčice onoga što Dionizije zna imao priliku čuti i videti.

Razmišljah dugo šta od toga da ostavim na ovom pergamentu, tragajući za nečim o čemu se drugačije ne bi moglo saznati. A uveren sam da će, koliko god Dionizije nastojao prikriti svoje čudesne radnje, one ipak biti, pre ili kasnije, svetu poznate.

U tom prebiranju uspomena, iz proteklih dvadesetak godina, setih se jedne lepe letnje večeri kada je Dionizije sišao u moju radionicu. U svojim velikim šakama nosio je drvenu masku izvanredne izrade, a kakve sam već viđao kod misionara koji se vraćahu iz Afričkih zemalja.

-Pjetro, pogledaj ovaj neobični predmet, tako strašan i istovremeno lep.

Izrekavši ove reči polako, gotovo mumlajući kao i uvek, Dionizije stavi masku na lice, a ona nikako ne pristajala, pošto mu je glava bila prevelika.

-Znam šta ćeš reći - maska mi ne stoji dobro, pošto je mala, ili tačnije, moja lobanja je

prevelika. Zato sam i došao! Hteo sam da te pitam - da li možeš napraviti istu ovakvu, samo naravno veću?

-Dragi oče Dionizije, takvu zasigurno napraviti ne mogu, ali bar sličnu, ako nađem odgovarajući komad drveta, mogu pokušati. Hoćeš li mi ostaviti masku?

-Ne, hteo bih da to odmah počneš, a ja ću ovde sedeti i posmatrati te kako radiš.

Noć je bila veoma topla i ja sam se neumereno znojio radeći na obradi komada drveta, dok je Dionizije sedeo na klupici i pevušio. Lepa melodija i njegov lep glas su mi prijali i davali mi neku posebnu snagu i preciznost u radu. Jedino su me ometali rojevi vinskih mušica što zujaše svuda okolo.

-Pjetro, smetaju ti vinske mušice?

-Da oče Dionizije, ali tek malo.

-Pjetro, pogasi sve lojanice i sedi pored mene!

Malo sam zastao, a onda, znajući da ne treba ništa pitati, učinio kako je Dionizije naložio. On je nastavio da pevuši, a ubrzo, u mraku radionice počеше da svetlucaju neke tačkice. Bilo ih je na sve strane i sve više, i pucketale su. Nekoliko časaka mi je trebalo da se dosetim šta se to dešava; Dionizije je nekim čudom, snagom svoje volje, pesmom ili ne znam čim, spaljivao vinske mušice u letu. Nakon ne mnogo vremena, svetlucanje prestade, ja upalih lojanice i nastavih rad, ne pitajući ništa, lišen mušica i s hladnim znojem na leđima.

To je Dionizije!”

3.

Vest o nestanku uglednog pekara Stefana Borislavskog, pojavila se u lokalnim novinama nakon sedam dana. Nekoliko redova, masnim slovima odštampanih i uokvirenih, predstavljali su

šturo službeno saopštenje ovdašnje policije, iz koga se nije dalo gotovo ništa zaključiti.

Već sutradan, prvi put me je posetio, moj kasniji neumorni progonitelj, niži inspektor Nikola Vasić. Sitan, koščat čovek, dobrog držanja i veoma, veoma mladolik. Bio je, u stvari, moja generacija, ali je delovao bar petnaest godina mlađi. Za policajca, beše elegantno i ukusno obučen, samo su opšti utisak kvarile teške, kabaste, crne, očigledno službene cipeletine. Niži inspektor Vasić je imao osmehnuto lice i kad se nije smejao. Prirodni padovi linija bora, uvek su, verovatno mimo njegove volje, formirali fizionomiju umerene vedrine, uslovnog smeška. Dok je govorio, njegove neobično male, tanke usne su se gotovo neprimetno pomerale i minimalno otvarale, što je na sagovornika delovalo prilično zbunjujuće, pošto je Nikola Vasić raspolagao je moćnim, ubedljivim baritonom.

Dakle bariton:

-Gospodine Stenka, ukoliko ste slobodni, želeo bih sa vama obaviti jedan kraći razgovor.

-Samo izvolite inspektore. Sedite, biće mi drago da vam budem na usluzi.

-Vi, koliko nam je poznato, živite sami?

-U stvari, ne sasvim sam. Naime posle smrti moje služavke, brigu o njenom sinu Vanji, preuzeo sam ja. Dečak je hendikepiran, ali mi ipak predstavlja dragocenu pomoć u kući...No, pretpostavljam da to nije razlog koji vas je doveo u ovu posetu.

Inspektor Vasić nije odgovorio; samo se, kao da je na momenat izgubio koncentraciju, zagledao u moje prste koji su nervozno lupkali po stolu.

-Da li vam nešto znači ime - pre no što ga je izgovorio, gotovo istovremeno smo progutali knedle - Stefan Borislavski?

-Da, pročitao sam u novinama, reč je o nestalom pekaru.

-A, da li ste poznavali dotičnog gospodina?

-Ne, ne sećam se da sam imao zadovoljstvo upoznati ga. A zašto mislite da sam ga ja mogao poznavati?

-Zanimljivo, vrlo zanimljivo. Vi ste se zadnjih godina povukli iz javnog života. Ako nije tajna, čime se trenutno bavite?

-Oprobavam se u nečemu novom. Zapravo pišem roman, ili bar pokušavam to raditi...Inspektore, oprostite, ali čini mi se da ste nešto zagonetniji no što to službena procedura dozvoljava?

-U pravu ste! Izvinjavam se, to je posledica premora. Radi se o rutinskoj proveru. U telefonskom imeniku nestalog Borislavskog, između ostalih, nalazi se vaš broj i adresa. Još uvek nemamo ni jedan konkretniji trag, te smo prisiljeni da pokušamo i ovim putem stići do neke korisne informacije. Imate li možda ideju, zašto je pekar zabeležio vaš broj telefona?

-Ne, zaista sam zbunjen. Sasvim je bizarno da jednog pekara zanima bilo šta od onoga čime sam se ja bavio. Ne mislite tako?

-Svakako, svakako gospodine Stenka. Pa, to bi onda bilo sve. Hvala vam na odvojenom vremenu.

-Ne morate se zahvaljivati, i ako procenite da vam na bilo koji način mogu pomoći, slobodno se ponovo javite.

* * *

Problem, koji je unazad dva veka, neretko obrađivan u radovima astrologa, pojedinih astronoma, kvantnih fizičara i drugih eksperata srodnih profila, vezan je za već navedenu grešku u računanju vremena od početka nove ere. Radi se o famoznih šest godina nepodudaranja između Hristovog rođenja po egzaktnom, astronomskom računu i onom, opšte prihvaćenom, koji je rezultat Dionizijevog rada.

Ova greška je prvi put ustanovljena 1772. godine i to od strane jednog srpskog pisca i astrologa po imenu Zaharija Stefanović Orfelin.

Radi se o krajnje neobičnoj istorijskoj figuri, kakva je uostalom bio i sam Dionizije Mali.

Zaharija Orfelin, rođen 1726. iako potpuno samouk, bio je verovatno najobrazovaniji Srbin svoga veka. Lepeza njegovih interesovanja, pored književnog rada i astrologije, pokrivala je još ceo niz drugih delatnosti kao što su: podrumarstvo i vinarstvo, crtanje, pisanje bogoslovskih radova i školskih udžbenika.

Posebno značajno delo Zaharije Orfelina je VEČITI KALENDAR, štampan 1783. godine u Beču. Teško je odrediti pravi karakter ovog kompleksnog dela, ali bi možda najbliže istini bilo, ako bi smo rekli da je VEČITI KALENDAR mala i neobična ENCIKLOPEDIJA.

Prvi deo knjige je posvećen astronomskim i kalendarskim podacima; tu su tablice za određivanje mesečevih mena, račun pashalija, nedeljni broj i pashalno slovo od 1409. godine do 1940 itd. Drugi deo je u celosti posvećen fizici, a između ostalog dati su opisi Ptolomejevog, Tiho Braheovog i Kopernikovog planetarnog sistema. Posebno zanimljiv je Orfelinov opis polarne svetlosti, koju je pratio 7. januara 1770. godine iz Sremskih Karlovaca. Sledi povest crkve i Biblije a

potom odeljak sa kratkom istorijom Srba do 1739. godine. Kraj knjige je mozaičnog karaktera i sadrži spisak visokih škola tadašnje Evrope, higijenska pravila i opis kraja sveta.

Forma VEČITOG KALENDARA će tokom naredna dva veka biti posebno rabljena kod Srba, s tim, što u njen sadržaj uplivavaju sve više sanovnici, predskazivanja budućnosti, horoskopi, gatanja, hiromantija i slični metakulturološki sadržaji. Čak su u nekim ponovljenim izdanjima Orfelinovog kalendara izbacivani odeljci o fizici i na njihovo mesto stavljeni prethodno navedeni.

Nije iznenađujuće da vešt astronom, kakav je Orfelin bio, ustanovi kako je Hrist rođen šest godina pre nove ere, odnosno da je računanje te ere kasnilo isti broj godina; veruje se da su do identičnih podataka morali doći astrolozi i astronomi i pre Orfelina, ali su ta saznanja ostavili za sebe. Mnogo su zanačajnijii neoborivi dokazi koje Orfelin daje, a koji svedoče, da se takva greška Dioniziju Malom nije mogla potkrasti slučajno.

Zaharija Stefanović Orfelin je umro 1785. godine, usamljen i ostavljen u Novom Sadu. Nije izvesno, da li je pre smrti otkrio zašto je Dionizije Mali, svetu podmetnuo pogrešan račun nove ere, ali

se zna, da je poslednju deceniju života, posvetio traganju za kolekcijom otisnutih pergamenata sa Dionizijevog srebrnog tanjira.

4.

Juče sam, nakon celih sedam godina, posetio Lubičke Toplice, banjski centar pedesetak kilometara udaljen od grada. Toplice su veoma važan toponim moje mladosti - njeno pravo mitsko jezgro.

Ceo, inače neveliki kompleks, je izgrađen krajem prošlog veka, a početkom ovog, Lubičke

Toplice su bile mondensko evropsko oporavilište banjskog tipa; mesto nade i prikrivenog očaja obolelih, mahom grudobolnih, utočište kockara, prevaranata visokog stila i drugih probisveta, stecište političkih intriga i napokon romantično gnezdo posvećenika grešnih ljubavi.

Krenuo sam, dakle, da provedem jedan, verovatno prijatan dan, na tom 'čarobnom bregu' moje mladosti, planirajući nekoliko kilometara šetnje Topličkom šumom, kupanje u bazenu sa vrelom sumpornom vodom, obilan ručak i, naravno, popodne sa Ruđerom.

Voz se polako uspuzavao oštrim serpentinama, stvarajući kakofoniju najrazličitijih zastrašujućih zvukova, kao neko prepotopsko zmijoliko čudovište.

Tokom dvočasovnog, blic snovima iseckanog putovanja, u mom praznom kupeu, kao saputnici, smenjivali su se: inspektor Vasić, Vanja, Avram Kralj, Plesač i pekar Borislavski. Sve sam ih nešto zapitkivao, no oni bi iz džepa vadili sendviče, u kojima je umesto šnicle bio neki cvet, doručkovali zagledani kroz okno kupea i potom nemi izlazili.

Kada sam konačno stigao, Toplicama su se još uvek, valjali buntovi guste magle. Šetnja po takvom vremenu je podrazumevala rizik da se zaluta, te sam prvobitni raspored izmenio i odmah se uputio ka bazenu.

Voda je, kao uvek, bila izuzetno topla, i njen jak sumporni miris je silovito zarolao točak sećanja. Iz beličastih pramenova kondenzovane pare, što su se razvlačili površinom vode, smešilo se lice moje davne ljubavnice. Osećao sam nežnu put njenih dugačkih nogu pod prstima, zaobljena kolena čvrsto stisnuta uz moje slabine, grudi što propupalim bradavicama zanosno reljefiraju korpice kostima, i napokon, tek malo potaknute, ispadaju iz njih. Smejemo se, naslađujemo nežnostima što polako poprimaju dimenzije strasti i potom žestokog putenog greha. Ali, avaj, u trenucima najdublje eksataze, shvatam da mi i nismo, zapravo, u bazenu, već u jednoj džinovskoj toploj klepsidri, iz koje voda silovito i neumitno ističe surovo okončavajući naš kulminirajući snošaj.

-Da li vam je dobro gospodine?

Otvaram oči, nekoliko puta zatrepćem i suočavam se sa licem neke svetice, što pliva ispred

mene ovlaženog oreola. Protrljam kapke prstima i shvatim da je oreol najlonska kapa za kupanje, a svetica dama mojih godina što, kao u ogledalu, sumnjičavo traži potvrde prisebnosti na suprotstavljenom joj licu.

-Da, sasvim sam dobro!

-Oprostite, tako ste teško disali, te sam pomislila da vam je pozlilo od ove vrele vode.

-Hvala vam na brizi, ali možete biti uvereni da se dobro osećam.

Nakon ručka Ruđero!

Pamtim ga od mog prvog dolaska u Lubičke Toplice. Naše poznanstvo, plašim se da kažem prijateljstvo, je od onih sadržajnih, ali neopterećujućih, možda i rafiniranih. Ruđero je kepec, visok tek nešto preko jednog metra, ali proporcionalne građe - nikako se ne bi moglo reći nakazan. Kao dečak je oboleo od nekog retkog sindroma, i njegov telesni razvoj je bio zamrznut. U Toplicama, on je pre svega krupije, ali ne samo to. Jednom nedeljno ima svoj, nazovimo to kabaretski program, sastavljen od kozerskih minijatura, mađioničarskih trikova, iluzionističkih i telepatiskih

veština - program koji decenijama predstavlja zaštitni znak banje. Zapravo se može reći, da je Ruđero pravi spiritus movens Lubičkih Toplica. A govorkalo se, da neretko, uvek noću, kod Ruđera dolaze politički moćnici, krupni bankari, industrijalci, sudije, šefovi policije. Katkad sam pomišljao, da on, iz tišine Lubičkih Toplica, na neki volšebni način, u stvari, upravlja celim svetom.

Njegov apartman, verovatno najluksuzniji u hotelu, pretrpeo je izvesne izmene u odnosu na period od pre nekoliko godina. Našlo se tu novog, funkcionalnog nameštaja, jedan ogromni i očigledno skupoceni sag, potom prelepi sto za pisanje i tri lampe sa kineskim abažurima. Sve je bilo uklopljeno sa mnogo ukusa, ali meni je , ipak, više prijala pređašnja atmosfera apartmana.

Kao uvek, Ruđero me dočekaao srdačno, bez trunke hinjene ljubaznosti:

-Oh, evo moga staroga prijatelja, što u pozne dane dožive slavu! Sedi, dragi Rusidore, raskomoti se! Da li si već bio u bazenu?

-Naravno. Voda je izvanredna.

-Znaš, već sam bio pomislio, da više nećeš imati vremena za mene. I uopšte, kako si podneo taj nagli, eksplozivni uspeh?

-Prilično tegobno. Cela situacija je mnogo komplikovanija no što se može i naslutiti. Doneo sam ti jedan primerak knjige - biće mi dragoceno tvoje mišljenje.

-Zaboga Rusidore, zar si mogao i pomisliti da ja roman još nisam pročitao. Evo ga, kao što vidiš, već pohaban od silnog izlistavanja. Pripremio sam i jednu čaroliju - specijalno za tebe. Obrati pažnju!

Ruđero je u levu ruku uzeo moj roman, a u desnoj raširio veliku kinesku lepezu. Potom je lepezom nekoliko puta mahnuo ispred moga lica, nateravši me da sklopim oči. Kad sam ponovo digao kapke, videh na koricama knjige u njegovoj ruci, odštampano ime Stefana Borislavskog. Dograbi knjigu i ustanovih da je na poleđini pekareva slika, praćena kratkom biografijom. Tren kasnije Ruđero ponovo mahnu lepezom i koricama bi vraćena prvobitna fizionomija.

-Kako si to izveo Ruđero? Ovo je sasvim neverovatno! Ti si pravi, zli volšebnik!

-Dragi prijatelju, opet se neosnovano zanosiš. Koliko puta sam ti objasnio, da su u pitanju samo iluzije. Sve što vidiš ne potiče od mene, već biva projektovano iz tvoje svesti. Ne znam šta si ovoga puta video, ali reći ću ti šta sam ja: čovek uzima iz moje ruke, najobičniju knjigu, koju je video hiljadu puta i zapanjen zuri u nju kao da samog đavla drži na dlanu. Iluzionističke veštine su uvek, veoma uzbuđujuće za publiku, ali i jezivo dosadne za iluzionistu, jer on, zapravo, nikada ništa posebno ne doživljava..

-Ne verujem ti ni jednu jedinu reč, ali nije važno. Pročitao si knjigu i sada mi kaži šta misliš.

-Zapanjujuća. Zaista zapanjujuća! Da li moram još nešto da dodam?

-Ali, zar ti se ne čini, kao da je to neko drugi, neko koga uopšte ne poznaješ, napisao?

-Nisam sasvim siguran šta želiš da kažeš, međutim, što se mene tiče, nema nikakve dileme - tako nešto si mogao samo ti da ispričavaš.

-Ne znam šta se događa, ali biće najpre, da postepeno gubim razum. U poslednje vreme, neprestano me opsega ideja, da to delo nisam ja napisao, već neki pekar, koga sam okrao i, verovatno ubio. Bizarno, zar ne?

-Samo si umoran i opterećen bremenom slave. Proći će to. A pošto se i magla podiže, pre čaja, predlažem ti jednu laganu šetnju!

U večernjem vozu, na povratku iz Lubičkih Toplica, prisećah se davnog događaja, koji me je naterao da Ruđera shvatam mnogo ozbiljnije, no što to pokazujem i mnogo dublje, no što bi on želeo.

Bila je topla letnja noć i Ruđero je svoj mozaični program izvodio napolju, pored otvorenog bazena. Prisustvovali smo, svakako, nekima od njegovih najblistavijih trenutaka. Na kraju programa je, pred potpuno zapanjenom i omađijanom publikom, izgovorio reči odjave stojeći na vodi, u središtu bazena.

Kada se svet razišao, nisam odoleo izazovu radoznalosti, prišao sam ivici bazena, zavrnuo rukav, i nekoliko centimetara ispod površine vode napipao, jedva primetnu aluminijumsku mrežu, koja se razapinjala da bi sprečila skupljanje, tokom noći, opalog lišća, na dno bazena.

Međutim, kada je nakon nekoliko dana, ponovio istu tačku, ja sam, ni sam ne znajući zašto,

još jednom ispitao bazen, i tada, sasvim sam siguran, mreže nije bilo.

* * *

Među mnogobrojnim spisima koje je Orfelin prikupio i koje je smatrao umotvorinama Dionizija Malog, nalazio se i recept za spravljanje hleba pečenog na suncu. Kao i u većini drugih slučajeva ni oko ovog spisa ne postoji saglasnot istoričara po pitanju autentičnosti. Bilo je čak mišljenja kako je recept sam Orfelin sačinio i iz neobjašnjenih razloga ga pripisao Dioniziju.

Hleb se sprema samo u letnjim mesecima, dakako za sunčanih dana i u podnevnim satima. Žito mora biti vrlo sitno samleveno i naknadno dobro istucano. Testo se mesi sa malo vode, izmrvljenim suvim smokvinim listom i bez soli. Kada je dobro

zamešeno, razvija se što tanje - da ne ostane deblje od lista pergamenta. Sat vremena pre spremanja testa, na crnu mermernu ploču se stavi bakarna tacna, izložena podnevnim sunčevim zracima. Kada je testo umešeno i razvijeno tacna se tanko premaže maslinovim uljem i pospe polenovim zrnima. Potom se testo pažljivo prostre, tako da ne prelazi rubove tacne. Kad je sunce jako, testo se već nakon sat vremena urola u veknicu i nojevim perom umočenim u maslinovo ulje premaže, te se ostavi još pola sata na tacni. Ovako pripremljen hleb, nema nikakva lekovita svojstva - što će reći nije ni afrodizijak, ni eliksir mladosti, a nije ni lak za varenje. Ali njegov ukus, miris i izgled, naprosto su očaravajući i u odnosu na svaki drugi hleb, ovaj deluje kao da je pao sa Gospodnje trpeze.

5.

Beskonačno kišno popodne.

Sedeo sam uz prozor, posmatrajući pevača koji

se zaštitio kišobranom polomljenih žica. Iz daljine, kišobran je podsećao ne džinovskog pauka koji će svakoga časa sklopiti smrtonosni zagrljaj oko pevačevoga vrata. Dunuo je vetar i sve je delovalo upravo tako - pevač se bori sa crnim paukom iznad

svoje glave. Konačno, pauk se oteo i počeo uzmicati travnjakom pred pevačem koji ga juri.

Mala, nedavno pronađena kutija za lekove i dalje je stajala na radnom stolu. U nekoliko navrata sam pokušao da je otvorim, ali bezuspešno. Ne bi se reklo da je posedovala, bilo kakav poseban mehanizam za otvaranje, te sam zaključio da se jednostavno zaglavio poklopac. Ipak, nasilno otvaranje bi verovatno oštetilo ovaj prelepi predmet. Stavio sam ga na dlan i još jednom, prinoseći ga bliže očima, divio se prefinjenoj ornamentici poklopca, kad se oglasilo zvono na vratima. Znao sam - bio je to niži inspektor Nikola Vasić koji se najavio pre podne. Vanja je tiho pokucao i uveo ga u sobu.

-Izvolite inspektore, sedite. Nadam se, da ću vam ovoga puta, biti od veće koristi. Da li bi ste popili čaj?

-Hvala vam. Veoma će mi prijati. Neobično vreme za ovo doba godine. Zar ne?

-Da, sa našim vremenom, izvesno je, nešto nije u redu! Kako stoje stvari sa istragom?

-Ne baš dobro. Ima razloga da verujemo u mogućnost ubistva.

-Pošto ste, nekim čudom, našli moj broj u rokovniku žrtve, pretpostavljam da sam jedan od stotinjak osumnjičenih.

-Pa vidite, stvari stoje malo drugačije. Pekar Stefan Borislavski je bio neobično usamljen čovek, bez prijatelja, bez bliže rodbine, uopšte, sa krajnje oskudnom komunikacijom. U njegovom rokovniku, zapravo, nalaze se samo četiri broja telefona upotpunjena adresama.

Izgovorivši ove reči, niži inspektor Vasić je zastao, prineo šolju čaja usnama i srknuvši zagledao su u moje lice, očigledno vrebajući neku nekontrolisanu reakciju facijalnih mišića. Ostao sam pribran i osmehnuvši se odgovorio lakonski:

-O, pa to već postaje ozbiljno. Vi ste izgleda došli da me hapsite.

I Nikola Vasić se nasmejao, glasnije no što bi to bilo u granicama pristojnosti.

-Ne, ne gospodine Rusidor. U stvari, preostale tri persone iz rokovnika Borislavskog, imaju tako jake motive za zločin i tako slabe alibije da ja, zapravo, uopšte ne bih trebao biti ovde.

-Ali ste ipak tu i niste čovek koji bi me posetio iz čiste kurtoazije. Dakle?

-Vidite gospodine Stenka, ja nisam mnogo napredovao u službi. U mojim godinama ljudi su već šefovi odeljenja, ako ne i načelnici. Nisam bio u situaciji da napredujem, ne zato što sam loš policajac, već zato što sam čovek instikta, mnogo pre i više no racionalnosti... Da ne bude zabune, ova poseta i razgovor su potpuno van službene procedure, što znači da me možete svakog trenutka izbaciti iz kuće. Ipak pre no što se to desi, voleo bih da znate, moj instikt govori da ste, upravo vi, odgovorni za nestanak pekara Stefana Borislavskog... Želite li sada da odem?

-Ne, ne nipošto. Veoma ste me zaintrigirali. Uostalom dan je tako dosadan, ne znam šta bih radio. Vi ste čovek visoke inteligencije, to mi je jasno, sasvim sam siguran, da pored onoga što vam govori vaš instikt, postoji još nešto. Uveren sam da nekom, makar na grubim pretpostavkama zasnovanom, koncepcijom događaja raspolažete.

-Da, ali zaista se radi o sasvim grubim, čak proizvoljnim pretpostavkama. No pošto ste ovo shvatili kao malu zabavu, dozvolićete da se i ja malo prepustim mašti. Recimo da je pekar Borislavski patio od određenih fiksacija. Pretpostavimo da je bio sklon ne prihvatati pravi identitet ljudi, čak zamenjivati ga, u svojoj glavi drugim identitetom, koji se njemu činio istinskim. Recimo da je umislio kako ste vi, u stvari neko sasvim drugi. To uverenje je bilo tako snažno, da vas je počeo uznemiravati, opterećivati... Možda je pekar bio tako sugestivna ličnost, da ste i sami, u jednom trenutku počeli da verujete u njegovu fiksaciju. Uplašili ste se te njegove goleme mentalne snage i odlučili da ga uklonite!

-Gospodine inspektore, vi posedujete nesporan literarni talenat. Možda mi možete otkriti i

čijim je to identitetom, pekar u, kako kažete fiksaciji, zamenio moj?

-Da li vam nešto govori ime Dionizije Mali?

-Recimo da govori.

U jednom isečku iz novina, koji smo pronašli u pekarevoj zaostavštini, ispod vaše slike bilo je, njegovom rukom ispisano to ime.

* * *

Kolekcija pergamenata Dionizija Malog je kroz vekove, dakako, promenila mnoštvo vlasnika od kojih je većina, nakon kratkotrajnog posedovanja, prodavala pergamente, sa ubeđenjem da su prevareni. Među onima koji su poimenično, poznati nalaze se sledeći: Toma Akvinski, Leonardo da Vinči, Kopernik, Mišel Nostradamus, Napoleon Bonaparta, Žil Vern, Alister Krouli, Alfred Ajnštajn, Halil Džubran, Jarmila Kratochvilova, Marlon Brando.

Nije, međutim, utvrđeno da li je iko od navedenih, razumeo i rastumačio simbolički jezik pergamenata. Ipak, jedan sačuvani dokument iz druge polovine XIX veka, svedoči da je neko prodro vrlo duboko u mrežu simboličkog pisma Dionizijevih pergamenata. Autor ovog spisa se ne može pouzdano utvrditi, ali je pretpostavka da bi to mogao biti Zaharija Orfelin.

Spis počinje objašnjenjem Dionizijeve greške u računanju vremena Nove ere koje sadrži sve astronomske proračune. Sledi kratak životopis Dionizija Malog opremljen nizom izvanrednih ilustracija, što, u stvari, ponajviše navodi na pretpostavku, da je autor spisa Orfelin, koji je, podsetimo se bio vrstan crtač i kaligraf. Poslednji, najduži deo je posvećen pergamentima. U njemu je detaljno opisan Dionizijev metod "beleženja zvezdanih puteva u srebrnom tanjiru" mogući sastavi masti kojom je glatka površina tanjira oblagana, mnoštvo drugih tehničkih detalja i, napokon, ono što je Dionizije pročitao u otisnutim pergamentima, a što je smatrao budućnošću čovečanstva.

Po, ipak anonimnom interpretatoru, dobijena slika sveta je, bar za Dionizija bila vrlo jasna. Prevedeni sa jezika simbola pergamenti su svedočili o ubrzanim putevima harmonizacije ljudskog društva. Po onome što je Dionizije video, idealna zajednica, ili ono što su kasnije nazivali Zlatnim dobom, trebala je da pristigne već za nepunih 200 godina. Ushićen potpunim savršenstvom sveta koji će doći, počeo je pisati jedan Traktat o budućnosti. Međutim, pročitavši

simboličko pismo do kraja, bio je prisiljen odustati od ove namere. Naime, pokazalo se de će idealna, savršena zajednica, biti kratkog veka i da nakon svega 330 godina dolazi do konca sveta i čovečanstva. Takav ishod je, u stvari, bio sasvim logičan i prirodan; postavši potpuno uređen, harmonizovan, svet gubi razloge svoga postojanja. Prava drama ličnosti Dionizija Malog otpočinje nakon dve godine različitih istraživanja, a kada je definitivno shvatio da ovakav ishod može da promeni. Produžiti vek čovečanstva u nedogled, učiniti ljudski rod, možda i neuništivim to je bio izazov pred kojim je Dionizije stajao.

Dugo nije znao šta da učini!

Nije znao, jer je cena ovakvog čina bila visoka. Nije bio siguran, da li sme na sebe da preuzme božanske prerogative. A, jedini način produžetka veka čovečanstva je bio u razgrađivanju harmoničnih procesa koji su sledili; unošenju nereda u dolazeći red. Dilema je bila - ostaviti svet da dostigne svoj zenit u savršenstvu i potom nestane, ili ga učiniti večnim i nesavršenim, možda čak pogrešnim. Danas možemo reći - izvesno pogrešnim. Ipak Dionizije je doneo odluku, i sasvim jednostavno, rutinski je sproveo u delo. Bilo

je dovoljno poremetiti odnos stvarnog, astronomskog vremena i individualnog, prema kome čovek reguliše svoje delatnosti. Radi se o fundamentalnom, ćelijskom neskladu iz koga se, kasnije, umnožavaju svi drugi neskladi. Pomeriti šest godina ranije početak Nove ere u svesti čovečanstva, je isto, kao kada bi ste, (na mikro planu) verovali kako je dva sata izjutra, podne i vreme za ručak. Tek toliko je bilo potrebno da zavlada večna disharmonija.

Svet je počeo da ruča u dva sata izjutra!

6.

Niži inspektor Nikola Vasić je nastavio da me, gotovo redovno posećuje, ali isključivo uz, kako je sam naglašavao, moju saglasnost i mimo službene procedure. Neobičan čovek, zaista neobičan. Ali, ovaj svet je, uostalom, prepun neobičnih ljudi i uopšte nisam uveren da se mogu setiti nekog koga sam poznavao, a za koga bih mogao reći da je sasvim običan. Običan - šta to zapravo znači?

Očigledno uverenje nižeg inspektora Vasića je bilo, da sam ja krivac za smrt pekara

Borislavskog, a njegova, isto tako očigledna, namera je bila da me postupno, korak po korak i “mimo službene procedure”, navede da “svoj zločin priznam”. Prihvatio sam ovu igru, delimično zato što je ona predstavljala mali izazov mojoj inteligenciji, a delimično i zato što ništa mudrije nisam ni mogao učiniti. Detalj sa mojom slikom pronađenom među stvarima Borislavskog me je naterao da se duboko zamislim; ja sam shvatio da je pekaru trebala samo stručna pomoć, pomoć nekoga ko se bavio povešću vremena, ali šta, ako je nesretni Borislavski zaista umislio da sam ja Dionizije Mali i ako je pomoć očekivao, ne od istoričara zbivanja koja je romansirano opisivao, već od svedoka, štaviše protagoniste tih zbivanja?

U međuvremenu, trilogija “mojih” romana je izašla iz štampe i već u prvim kontaktima sa kritikom i čitaocima nagovestila kasnije goleme uspehe. Ne mogu reći da mi stihija književne slave nije godila, i ma koliko čudno zvučalo, osećao sam se kao istinski autor tih dela. Verovatno zato što sam bio uverenja, da bih nešto slično zaista mogao napisati. Mojim uspesima se radovao i inspektor Vasić. Za njega je to dodatno oplemenjivalo fabulu

u kojoj je on jedan od junaka i na kraju koje će intelektualno i moralno trijumfovati. Ipak, takav ishod nije bio na vidiku, pošto osim subjektivnog ubedenja, i bizarne vizije događaja, Vasić nije raspolagao opipljivijim faktima.

Nasuprot njemu ja sam znao ko je vinovnik zločina. Mogao sam biti gotovo stoprocentno siguran u to! Jednostavno, ukoliko ja nisam ubio pekara Borislavskog, preostaje samo jedna osoba koja je to mogla učiniti, i kasnije skloniti telo: moj blazirani sused Avram Kralj.

Čovek koji ručava u dva posle ponoći. Na žalost bio sam bespomoćan.

Kao i inspektor Vasić u mom slučaju, tako i ja u slučaju Avrama Kralja, nisam raspolagao celom slikom događaja; nisam znao prirodu veze između žrtve i počinioca, motiv, zapravo ništa korisno za rešenje zločina. Jednom sam pokušao, istina diskretno, da Nikolu Vasića prebacim na taj kolosek ali bezuspešno.

-Već sam počeo da se brinem za vas, gospodine Rusidor. Očekivao sam ovaj manevar mnogo ranije, i da ga niste načinili bio bih istinski razočaran. Radi se zapravo o vašem jedinom izlazu:

da me preusmerite i skoncentrišete na osobu kojoj bi se zločin lakše mogao prikopčati. Sa jedne strane inteligentno, ali moram primetiti, da vaš izbor osumnjičenog nije preterano lucidan. Taj Avram Kralj uopšte nije persona koja bi me mogla odvući od vas. Toliko je prozaičan, plitak, da čak i kad bih bio siguran da je on ubio Borislavskog, što je nemoguće, ja bih i dalje jurio vas.

-Ovo bih izgleda trebao shvatiti kao kompliment?

-Pa naravno. Vi dobro znate da vas ja, ni sa jednim gestom, ne bih želeo uvrediti. Izuzetno vas poštujem, zaista izuzetno!

I zaista me je, ne neki svoj, poseban način, niži inspektor Nikola Vasić poštovao. Ja sam to osećao. Otuda je moje iznenađenje, prouzrokovano onim pretećim pismom, bilo neprijatnije. Kada me je naredni put posetio, ophodio sam se prema njemu sa primetnom hladnoćom i naglašenom distancom. Poturio sam mu pisamce pod nos i rekao:

-Da li je ovo zaista nužno, gospodine inspektore?

Dohvatio je parče hartije, pročitao ga, jako pocrveneo i odloživši ga na sto odgovorio:

-Mogu vam samo reći da ovo nije moj nivo. Nešto, do te mere primitivno sebi nikad ne bih dopustio. Morate mi verovati da ja ovo pismo nisam poslao. Iznenaden sam da ste tako nešto i mogli pomisliti. Očigledno, u svemu ovome postoji i neko treći, što je za mene podatak zlata vredan, ali vama nikako ne ide u korist. Ako nemate ništa protiv, ja bih zadržao pismo?

-Samo izvolite. A kad malo bolje razmislím, prisustvo nekog trećeg u celom slučaju je, u stvari, sasvim logično, čak neminovno. Između mene i vas, pre ili kasnije se morao pojaviti taj treći, taj koji je odgovoran za nestanak Stefana Borislavskog. Dakle, ne postoji nešto što meni ne ide u korist. Potrudite se oko pisma, inspektore, potrudite se što bolje umete!

* * *

Moramo se ponovo vratiti vekovima unatrag, da bi smo ispratili poslednje decenije života Dionizija Malog. Poput pravoga penzionera Dionizije se u tom periodu posvetio vrtlarskom, ili ipak da budemo precizniji - botaničarskom poslu.

Dakako, nije to bilo iz potrebe za dokoličarenjem kakvo je svojstveno istrošenim ljudima potkraj veka. Dionizije je i dalje tragao, proučavao, samo na jednom drugačijem nivou, a razmicanje velova vremena ostala je, do zadnjeg dana, njegova opsesija. Ovoga puta, on je eksperimentisao sa opojnim biljnim preparatima koje je sam spravljao. No i više od toga:

Dionizije je tragajući za idealnom formulom, ukrštanjem stvarao, nove biljne vrste, opisivao ih, crtao i klasifikovao, neovisno da li su mu mogle biti od konkretnije koristi. Kao i u svemu drugom, Dionizije je i u ovoj delatnosti postizao neverovatne rezultate, napredujući tokom meseca više no što su drugi za deceniju upornog rada. Tražio je Dionizije formulu preparata koji će svest potpuno osloboditi, omogućivši živom umu da svuče koprenu vremena kao zao kostim za zaludnu predstavu i konačno se zagleda tamo gde se jedino ima šta videti - u sopstvene dubine. Svaki um u svojoj, koprenom vremena zakriljenoj tami, čuva odgovore na sve tajne, celu istoriju sveta, zagonetku kosmosa, fizičkog nestajanja i obnavljanja. Ali ideja i predstava vremena, čini užasni katanac na toj škrinji najvećeg blaga.

Dionizije je hteo u škrinju ne otvarajući katanac i smatrao je da će to postići odgovarajućom kombinacijom aktivnih biljnih sastojaka.

Krajnji proizvod svih njegovih napora, bio je nalik današnjim tabletama. Presovanjem i potapanjem u hemikalije on je pravio svetlo zelene kuglice čiji je vek trajanja bio meograničen. Sam Dionizije je ove kuglice progutao tek tri puta, i to u rasponu od deset godina.

Da li je bio zadovoljan konačnim rezultatima svojih nastojanja, nije poznato, ali je ostala sačuvana jedna legenda vezana za njegov botaničarski rad: eksperimentišući sa ukraštanjem on je proizveo čudesnu vrstu gladiola.

Naoko, ovi cvetovi se nisu razlikovali od drugih, do tada znanih, ali ipak, oni jesu bili nešto sasvim drugo i drugačije. Dionizijeve gladiole su, u suton svakoga dana, tiho, ali razgovetno pevale.

Bože, šta li je Dionizije ukrstio, da bi dobio ovakve gladiole?

III

1.

Dogodilo se nešto neuobičajeno.

Šetač se zaustavio na mestu gde to nikada ne čini, nekoliko trenutaka nepomičan stajao, potom se bokom srušio na vlažnu zemlju.

Rusidor je, dakako, posmatrao ovu situaciju sa prozora, i silno se uzrujao. Poremećena je kolotečina događaja na koju je toliko svikao, da je nelagodnost prelazila granicu psihološkog i stvarala mu fiziološke reakcije: naime, morao je što pre da olakša bešiku. Odmah potom je svukao kućni ogrtač, obuio cipele i najbrže što je mogao, uputio se ka parku da pomogne posrnulom Šetaču. Pratio sam ga, možda i preterano oprezno, ali nikako nisam želeo da budem primećen.

Kada je stigao do njkŠetača, ovaj se već malo pridigao, tačnije sedeo je licem okrenut Rusidoru Stenki.

-Da li vam je bolje gospodine? Želite li možda da pozovem lekara?

Šetač nije odgovarao. Samo je zurio u Rusidora, a izraz lica mu je odavao izvesnu meru gneva. A onda je, i dalje sedeći na travnjaku,

podigao ruku, i upirući prst ka Rusidoru, izustio kroz zube:

-Vi ste to učinili. Ipak ste to vi učinili! Prokletniče, znam ja vas, svaki ste me Božiji dan posmatrali sa svog prozora! Vi ste krivac!

-Zaboga, šta vam je sada? Ne razumem o čemu govorite. Moje namere su sasvim dobronamerne. Da ipak pozovem lekara?

-Idite do đavola! Ne treba mi lekar, a još manje vi! Odlazite!

Sasvim zbunjen, Rusidor Stenka se okrenuo i uputio natrag ka svom stanu. Odmah nakon njega, Šetaču je prišao i Avram Kralj, koji je takođe primetio starčevu nezgodu.

-Da li vam je potrebna pomoć?

-Mislim da nije. Bolje mi je. Pogledajte šta je uradio!

Šetač je uhvatio pod ruku Avrama Kralja i odveo ga nekoliko koraka dalje, do jedne male leje izgaženih tulipana.

-A ko je to uradio?

-On, eno ga, opet je na svom odvratnom prozoru i zuri. Pogledajte ga samo, tog nemogućeg čoveka, nijedan prokleti dan me, za vreme mojih šetnji, nije ostavio na miru . A sada mi je još izgazio tulipane!

-Ma vi se sigurno varate! Zašto bi gospodin Stenka gazio tulipane. To su verovatno učinila deca iz susedstva.

-Šta vi ga branite! Vi ste u stvari neki njegov saučesnik, agent, šta li već! To je zavera! Zavera!

Izustivši ove reči, gotovo uplakanim glasom, nesretnik se udaljio žurnim koracima.

Vraćajući se u svoj stan Avram Kralj je, verovatno refleksno, usmerio svoj pogled ka stubu kapije susedne kuće, iza koga sam čučao skriven, na čas zastao, potom se osmehnuo i produžio dalje. Ne mogu biti siguran, ali verovatno me je primetio.

2.

Nakon ovog događaja, moja prva namera je bila da se spustim u prvi krug pakla - do svog suseda Kralja i zatražim objašnjenje; kakvu to igru vodi i zašto u sve upliće Šetača. Tako grubo i priprosto upućene, Šetačeve optužbe su se mogle odnositi

samo na slučaj nestalog pekara. Instrukcije za tako nešto, mogao je dobiti jedino od Avrama Kralja.

-Ili da, ipak, prvo pozovem inspektora Vasića i upoznam ga sa novonastalom situacijom?

Još uvek neuspevajući da se odlučim, posaden između ove dve opcije kao gladan magarac između plastova sena, osećao sam kako me sustiže onaj, već dobro znani starački umor, što se prikrada podmuklo, uvek u toku dana i uvek kada mi je potrebna svežina i odlučnost. Sedeo sam u fotelji zagledan u svoje šake, položene na nadkolenice, potpuno nepomične, skoro mrtve. Znao sam - toga dana više ništa neću moći da uradim. Dohvatih knjigu čudesnih priča, jednog kineskog pisca iz sedamnaestog veka i otvorih je, nasumično, negde na sredini. Pogled je leteo po gusto štampanim redovima, ali njihova sadržina nije dospevala do jezgra svesti. A onda se dosetih jednog starog recepta koji, nekada davno, primenjivah, kada nisam mogao da se skoncentrišem na tekst koje čitam. Zamišljao sam da je knjiga pismo, upućeno od nekoga koga užasno dugo nisam video. Tako važno pismo, poslano pre tri veka iz Kine, a prispelo tek sada. Pismo čudesne iskrenosti i duboke pažnje. Čitao sam ga sve posvećenije, nežno, vrhom prsta

podvlačeći svaki red, potrešen saznanjem, da me je pošiljalac pisma poznavao bolje, no bilo ko drugi na ovom svetu.

3.

Nakon nekoliko časova u sobu se ušunjao Vanja, seo na pod uz noge usnulog Rusidora i prislonio glavu na njegova kolena. Posmatrao je u ogledalu, na suprotnom zidu prostorije, svoje tanke, blede usne kako se pomeraju, neuspešno pokušavajući izgovoriti:

Zovem se Vanja... Zovem se Vanja...

* * *

Pronašao sam još jednu biljčicu, koja sudeći po svemu, do sada nije bila poznata ni opisana u vidarskim spisima. Uvek raste u kolonijama od desetak izdanaka na malim kružnim prostorima, do visine kolena onižeg čoveka, i na vrhu čvrste stabljike formira krunu od šest bodljikavih listova. Sa okopnjavanjem poznih snegova, u srcu te krune izbija zvezdasti cvet, boje pomodrele kože, opojnog mirisa i veoma otrovan. Mislim da je ovo najvažnija biljka koju sam pronašao - ona nije dragocena samo kao eliksir, ona je sudeći po svemu blagoslovena! Na takvu pomisao me navelo već prvo suočavanje sa njenim korenom, koji uvek ima oblik krsta, pa i više od toga - oblik samog raspeća.

Nasuprot, smrtonosno otrovnom cvetu, koren sadrži sastojke koji oslobođeni u čovekovom telu,

daruju blaženo opuštanje, spokoj duha i čini da se oseti večno prisustvo Gospoda, njegov miomirisni dah na temenu.

Danas sam, skuhao sebi supu od tog iseckanog korena i zamastio je sa nekoliko kapljica ružinog ulja. Dok je onako vrelo, glasno srkah, ponovo sam čuo lepet krila anđela, što me sve češće posećuju. Pomislio sam: kad bi i oni mogli, makar da podele jedan tanjir ove božanstvene supe, let bi im bio lakši i tiši. Ali znam, oni ne dolaze po supu, nego po mene - Dionizija Malog, što požive duže no što je to Gospod i gavranima dodelio.

U svom životu, mnogo puta sam viđao po dva tri anđela, ali uvek iz velike daljine, tako da nisam bio sasvim siguran kako oni zapravo izgledaju. Zamišljao sam ih, zapravo, onako kako ih veliki majstori freski i ikona slikaju na svodovima crkvi. Ali odnedavno, oni mi prilaze sve bliže tako da mogu pažljivo osmatrati njihova, velika, snažnim mišićima okovana tela, što se presijavaju na suncu, kao da su od bakra. Neki od njih imaju i jake brade, a neki su pak ćosavi, kao ja, i svi se osmehuju i pevuše svojim dubokim glasovima.

Samo još dve tri kašike da pokusam, anđelčići moji, samo još koji tren pa će se ovo, oduvek nakazno telo i ovo oduvek lepo lice, prepustiti vašoj snazi i volji.

Moj spokoj je potpun i dubok kao vavilonski bunar, jer znam, da se Gospod raduje dolasku Dionizija Malog, mada je grešnik nekoliko puta, ni sam neznajući kako, strašno izneverio Gospodara svog, uljuljkan iluzijom, da dobro čini.

4.

-Inspektore Vasiću, dugo vas nisam video, da se možda niste razboleli?

-Ne, gospodine Rusidore, samo sam bio na jednom kraćem putovanju, koje se tiče vašeg, odnosno bolje je reći, našeg slučaja.

-Nadam se da imate nekih novih interesantnih detalja. Morate priznati, da smo ušli u jednu preterano dugu i monotonu fazu.

-Zapravo ću vas razočarati. Na žalost, ništa novo nisam pronašao. Putovao sam u rodno mesto

pekara Borislavskog, nadajući se da ću nabasati na neko parčence slike, koje će mi omogućiti da sklopim ceo mozaik. Prosto neverovatno, ali tamo se niko, ali apsolutno niko, uopšte ne seća Stefana Borislavskog.

-A preteće pismo koje sam primio, da li ste nešto na tom planu uradili?

-Sve potrebne analize su načinjene: hartija na kojoj je pisano je uobičajna, kuća, bezdrvana, prisutna na svakom koraku; na primer i vi koristite takvu, otisaka nema, rukopis ništa ne kazuje. Dalje istraživanje gubi svaki smisao - napokon tu cedulju ste mogli sami sebi uputiti, ne bi li uneli dodatnu konfuziju u moj rad.

-Dakle tako... Vi inspektore, očigledno više ne raspolazete načinima, da naš neobičan i, moram priznati, inspirativan odnos, obogatite još nekom autentičnom dimenzijom... Sa druge strane, ja sam već stariji čovek, a vi znate da se starim ljudima često desi da umru... Dugo sam razmišljao inspektore i napokon odlučio: ja ću vam sve priznati, i to ovoga časa! Samo pažljivo slušajte i nemojte me prekidati. U suštini, od samog početka ste bili u pravu.

Pekara Stefana Borislavskog sam upoznao ovde, u mojoj radnoj sobi. Nikada pre, nisam ga video, ni čuo za njega. Došao je sa jednim poslovnim predlogom, neobičnim, ali za mene vrlo unosnim. Naime, taj bizarni čovek je napisao trilogiju romana, zasnovanu na istorijskim činjenicama koje su u domenu mojih višedecenijskih istraživanja. Tražio je da taj egzaktni sloj dela pretresem i ukažem mu na eventualne propuste i nedoslednosti. Spočetka ga, naravno, nisam ozbiljno shvatio, no ponuđeni honorar me pokolebao i napokon nagnao da ponudu prihvatim... Trudim se da vam u što sažetijem vidu prenesem događaje, a posle me možete pitati za detalje. Dakle, pročitao sam pekareve romane i sa zaprepaštenjem ustanovio, da se radi o neospornom remek delu. Eto inspektore Vasiću, tu vam je dugo traženi motiv. Rukopis je bio izvanredan, gotovo sve u njemu je delovalo kao moja ruktvorina, a pravi autor potpuno anonim. Nisam odoleo iskušenju - ubio sam pekara Stefana Borislavskog! Učinio sam to, dole u garaži, ne sećam se kako i takođe se ne sećam gde sam uklonio telo, ali to sam neosporno ja uradio. Potom sam tri ukradena romana objavio pod svojim imenom i, kao što znate doživio, kao pisac, retko viđene uspehe.

Osećam, inspektore, da vaša satisfakcija nije potpuna, obzirom da vam je, ipak, sam počinitelj morao sklopiti mozaik događaja, ali bar znate da ste od prvog časa bili na dobrom tragu, kao i da je vaš profesionalni instikt, rekao bih, nepogrešiv. Verovatno imate mnoštvo pitanja! Stojim vam na raspolaganju!

-Ne, uopšte nemam pitanja. Gospodine Stenka, očigledno je da tako tužno i slabo poznajete prirodu svakodnevnice. Vaša verzija događaja je pre svega isuviše literarna, da bi bila stvarna i istinita. Ona je lepršava, čak pomalo poetična, ali u životu je, verujte, sve mnogo prizemnije - desetak spratova ispod vaše zamisli. Osim toga, ja sam pročitao vaše romane i mada nisam stručnjak, sa stoprocentnom sigurnošću tvrdim - samo vi ste ih mogli napisati. Jednom pekaru bi trebala bar tri životna veka, tek da prikupi građu za takvo delo. Ukratko, vi jeste odgovorni za nestanak Borislavskog, ali motivi i sam tok događaja su, sasvim sigurno, drugačije prirode.

5.

Još jedna zaludna poseta Rusidoru Stenki!

Sve češće hvatam sebe u promišljanjima njegove eventualne nevinosti. Da li je moguće da sam ipak pogrešio? Ili sam već sit i premoren ovim slučajem.

Kada smo pronašli skriveni trezor pekara Borislavskog i u njemu kolekciju pergamenata, koja

navodno potiče od Dionizija Malog, poverovao sam da je rešenje tu, na dohvat ruke; konačno sam uhvatio jedan kraj uzice koja neosporno povezuje pekara i Rusidora. Valjalo je samo ustanovit zbog čega je Stenka morao da ukloni Borislavskog: pretpostavka kojoj sam ponajviše pažnje posvetio je sledeća: Borislavski je nekim čudom došao u posed kolekcije pergamenata. Pažljivo je proučio gde može naći kupca koji će biti svestan vrednosti robe kojom je raspolagao i potpuno ispravno procenio, da je prava osoba gospodin Rusidor Stenka. No očigledno je njegova procena kupčevog imovnog stanja bila netačna. Tako se Stenka našao u psihološki konfliktnoj situaciji: konačno je bio pred mogućnošću, da svoja višedecenijska istraživanja okruni na željeni način, međutim cena pergamenata je bila daleko van njegovih domašaja. Konture motiva su se dakle nazirale, ali sa druge strane, sasvim je nelogično da Stenka ukloni Borislavskog, pre no što dođe u posed dragocenih pergamenata.

Preostalo mi je da krenem u još jednu kurtoaznu posetu osumnjičenom, nadajući se da je konačno zasićen poigravanjima i nadmudrivanjima najrazličitijih vrsta, te spreman za malu pogodbu.

* * *

-Nestrpljiv sam da poslušam predlog vaše ‘male pogodbe’, inspektore, mada, nakon moga nedavnog priznanja, ne vidim smisao takvog gesta.

Izvadio sam iz tašne jedan primerak pergamenta u vakumiranom celofanu i položio ga na radni sto.

-Da li znate šta je ovo?

Stenka je stavio naočale, dohvatio pergament, potom počeo da naizmenično crveni i bleđi, sve teže udišući vazduh. Nesumnjivo je bio pod stresom, čak šokiran i ozbiljno sam se uplašio da će mu pozliti. Jedva kontrolišući pokrete, izvadio je dve pilule iz bočice na stolu i progutao ih bez vode. Tek tada se malo smirio.

-Inspektore, ne znam da li vam je jasno šta predstavlja ovaj svitak, šta on za mene, zapravo, znači?! Kao što vidite, donevši ga tako iznebuha ovamo, umalo ste me usmrtili. Ako vam je to bila namera, odajem vam priznanje za pomalo morbidnu, ali nesumnjivu suptilnost. Dakle inspektore, hoćete li priznati pokušaj savršenog ubistva jadnog iznemoglog starca, ili ćete mi konačno reći kako ste došli do pergamenta?

-Pronašli smo ga u skrivenom trezoru Stefana Borislavskog, zajedno sa ostalim listovima.

-Znači imate kompletnu kolekciju! O, Gospode! Kako se toga ranije nisam dosetio - jedino on je i mogao da je poseduje.

-Vidite, gospodine Rusidor, ovaj slučaj za mene postaje predmet lične opsesije, do te mere da me više ne zanima zadovoljavanje pravde i kažnjavanje krivca. Moj predlog je sadržan u sledećem: omogućiću vam da temeljno istražite kolekciju Dionizijevih pergamenata u zamenu za samo jedan podatak - saopštice mi gde se nalazi telo Borislavskog. Imate moju reč da neće biti prijave, neće biti procesa, sve će ostati pohranjeno između nas. Uviđate valjda da je pogodba poštena:

ono što za vas, ovoga časa, znače pergamenti, za mene predstavlja pekarevo telo.

-Već sam vam rekao da ne znam gde je telo, ali u iskrenost moga priznanja, pretpostavljam, nema načina da vas uverim!?

-Ostavite se tih besmislica, molim vas!

-Onda mi jedino preostaje, da sam pronađem pekarevo telo!

se iznova, sasvim infantilno, ponadam da će me taj kobni šapat izneveriti, prevariti, makar na najjevtiniji način, kako to čine šibicari. Ali uzalud.

Dakle, odlazi Rusidor.

Uzeo sam ponovo njegovu poslednju knjigu i, istina na preskok je iščitavao, dok je prevremni mrak obmotavao Lubičke Toplice. U apartmanu mi je, prvo bilo veoma hladno, te sam podložio kamin sa dve velike cepanice, da bi me, nakon toga, nenasna vrućina naterala da otškrinem prozor.

Sedeo sam tako i prelistavao Rusidorovu knjigu, pojedine stranice samo preletao, a u druge se udubljavao i, u jednom trenutku, počeh da se identifikujem sa protagonistom priče. Zamišljah, zapravo, sebe kao smešnu, izkarikiranu projekciju Dinozija Malog. Ja -RUĐERO VELIKI- uistinu bih mogao biti nenapisano, završno poglavlje, ili uspešan epilog Rusidorove trilogije. Premišljajući mogući sadržaj tog poglavlja, primetih kako se kroz otškrinut prozor, kao zao duh, ušunjava gust pramen Lubičke magle. Zgušnjava se, poprira čovekolike konture, pretura po mojim stvarima, zaviruje po ćoškovima, ispod komoda, kao da za nečim traga i sve više nalikujući mom prijatelju progovara:

6.

Još jednog, od meni uvek dragih ljudi, više neću videti!

U lepezi svih talenata kojim me je Gospod darivao, ovaj - nepogrešivi predosećaj trenutka kad će se neko preseliti - najteže podnosim. I svaki put

-Ruđero, kaži mi molim te, gde je njegovo telo!

-Oh, Rusidore dragi, kao da je to uopšte važno. Zaboravi, naprosto sve zaboravi, jer sam Bog zna ko se od nas dvojice bavio zaludnijim poslom. Ti, ja svi mi naizgled tako drugačiji, obeležni, predodređeni - samo smo groteskni epizodisti, smišljeni za tuđu razonodu, klovnovi što žongliraju, na plamenu zabluda, usijanim kuglama. I ako malo bolje pogledaš svoje dlanove, primetićeš arhipelage plikova. Oni su sve što ti ostaje!

7.

Ne sećam se da sam ikada u svom, već svakako dugom životu, video da pada ovako sitan i gust sneg. Pod prstima je sasvim suv, gotovo da se ne topi, a pod jezikom peče kao rakija od pririnča. Vežbanje po ovakvom vremenu mi predstavlja

naročito zadovoljstvo, a kada, kao što je to danas slučaj, beli sag centralnog parka, retki šetači svojim stopama ne dezeriraju, već ga prepuste tako nevinog, samo meni, užitak je još potpuniji. Moj današnji izbor je Basadaj kata, koju dugo nisam vežbao, pošto sadrži nekoliko prezahtevnih skokova. Nekada pak, ona mi je bila svakako najomiljenija vežba borbe sa zamišljenim protivnicima; tako harmonična u svome divnom spoju agresije, elegancije i telesne suptilnosti. I ne samo ritmična, kao većina kata, već naprosto melodična. Dok je izvodim, zasut najsitnijim pahuljama, ja tu muziku čujem kako dopire iz nekih neverovatnih dubina, ponora i kanjona moga tela.

Od njenog eha, podrhtavaju grane obližnjih stabala i stresaju snežni pokrov sa ispucale kore. Muzika koja došaptava da sam, iako telesno sterac, Božije čedo, u svojoj biti nežno i sanjivo, istovremeno pripravno na smeh i plač. Oh, tako se iskreno nadam da ta melodija dopire iza okana, gde stoji moj verni posmatrač, i evo, upravo sada, čini mi se da je podigao ruku i mahnuo mi, kao da razume sve ili... ..ili kao da se oprašta.

8.

Ne sećam se da sam ikada u svom, svakako dugačkom životu, video da pada ovako sitan i gust sneg. Pod prstima je tako suv, dragi inspektore Vasiću, zapravo suv i sitan kao brašno. Nemojte me pogrešno shvatiti, ali prosto mi se nameće ta fantazmagorična slika pekara Stefana Borislavskog,

dok svojim snažnim rukama, zahvata brašno iz džinovskih vreća i posipa ga po ovoj presnoj, neslanoj stvarnosti.

Ostavljam Vam ovo pisamce kao izraz poštovanja, toplog prijateljstva i iskrenog žaljenja što niste uspeli odgonetnuti slučaj Stefana Borislavskog. Ali verujte, ja Vam nisam mogao pomoći više, no što sam to učinio. Dakle, nisam uspeo pronaći telo i shodno tome neću biti u prilici da proučim pergamente Dionizija Malog. Ali, desilo se nešto drugo, nemerljivo važnije! Naime, pre izvesnog vremena sam, sasvim slučajno, ili možda neslučajno, nebitno je, pronašao jednu malu keramičku kutiju, nalik onim u koje sa ostavljaju uvek potrebni lekovi. Dugo nisam uspeo da je otvorim, pošto sam se plašio da je grubim, ili nasilnim pokušajem ne oštetim. No, nekim čudom, kutijica se sama raskrilila i u njoj sam, zaista pronašao tri biljna preparata u formi primitivnih tableta. Prvu sam žrtvovao da bi utvrdio hemijski sastav i poreklo. Neću vas zamarati suvišnim detaljima; reč je o veoma neobičnom kompleksu retkih supstanci, za koji verujem da je načinjen po drevnom receptu Dionizija Malog. Sa golemim očekivanjima i nemanjim uzbuđenjem sam progutao

drugu tabletu i, zamislite, prošlo je više od jednoga sata, a ništa osobito se nije desilo. Naprosto ništa! Ostao sam potpuno rezigniran i zbunjen, obzirom da je hemijski sastav preparata nagoveštavao burne i nepredvidive reakcije svesti. Već se uveliko smrklo i ja odlučih da se malo osvežim jednom šetnjom po hladnoj noći. Koračao sam već dugo, pokušavajući se dosetiti, zašto je izostalo dejstvo tablete, kad se to dogodilo: verovali ili ne, a ja Vas molim da verujete, video sam anđela. Stajao je tek tako, na trotoaru, cupkao sa noge na nogu i prodavao božićne čestitke. Za veliko čudo, niko od mnogobrojnih prolaznika nije ga primećivao, niko izuzev mene i dvojice dečaka, što su mu se prikradali iza leđe u pokušaju da otkinu neko sjajno pero iz prelepih krila. Zabezeknut, nastavio sam šetnju i nedugo potom video još jednoga, kako lopatom raščišćava sneg ispred ulaza u berbernicu. Pedesetak metara dalje, čak trojica, zajedničkim naporima su gurali zaglavljeni automobil, posrtali su, smejali se i padali u sneg. Prišao sam im, želeći da i sam pomognem, no automobil se već izvukao iz snega i nastavio dalje. Tek tada su me anđeli primetili i počeli se nešto domundavati, a onda su me opkolili, i dalje u

dobrom raspoloženju, uhvatili se za ruke i kružeći oko mene kao kazaljke časovnika pevali:

-Rusidore, Rusidore koliko je sati!

Njihovo dobro raspoloženje je bilo zarazno, pa i sam počeh pocupkivati na snegu i odgovorih, prvo što mi je palo na pamet:

-Ne znam! Ja to ne znam i očigledno nikada nisam ni znao!

Vratio sam se da uzmem treću pilulu i ostavim Vama ovu kratku belešku u kojoj je sve samo nagovešteno.

Pitate se - zašto beleška - i zašto samo nagovešteno?

Ne moram Vam više ništa reći, zato što sam Vas u povratku video, kako kupujete novine u obližnjoj trafici.

Gospodine Vasiću, Vi imate krila!

Zbogom...

9.

Ne sećam se da sam ikada u svom životu video tako gust i sitan sneg. Već treći dan, neprekidno. Gotovo svo vreme provodim u improvizovanom stakleniku, na terasi, pokušavajući održati u životu svoje biljke. Neke su mi, na žalost, svenule, zapravo, morao sam ih žrtvovati zarad drugih, koje zahtevaju poseban procenat vlage i

visoku temperaturu u stakleniku. Za one svenule, baš kao i za neke likove ove priče, takvi uslovi su bili fatalni.

Juče sam nameravao napisati poslednje pismo gospodinu Rusidoru, uverivši ga da posedujem nepobitne dokaze o pravom autorstvu tri ukradena romana, kao i o njegovoj navodnoj krivici za smrt pekara Borislavskog. Osetio sam da je pravi trenutak za to: stari je već umoran od svega, i pozna slava mu je očigledno dojadila. Pogodba koju sam mu nameravo predočiti je, po mome uverenju, poštena i za njega sasvim zadovoljavajuća. U zamenu za večno pokopavanje istine o autoru tri ukradena romana, nameravao sam tražiti da prekrati svoj život. Obzirom na njegove godine, to bi zasigurno bilo sasvim malo prekraćivanje.

No eto, kao da je znao šta sledi, i bez pisma je, svojom voljom učinio kako je najbolje. Otišao je mirno, očigledno se mimoišavši sa agonijom.

Samo se na čas, prenuo iz kratkotrajne kome i izustio nešto što nisam najbolje razumeo:

-Ruđero, pogledaj me, hodam po vodi. Dobro me pogledaj, jer ja sam, sada, sam svoj otac!

Prvi čin svega što sam priželjkivao je odigran; u kući živimo samo ON i ja i kad god poželimmo možemo ručavati u dva izjutra!

A sada ću uzeti, stare krejone moje majke, nacrtati njima obrve, brkove, staviću periku, napokon neću nalikovati kuniću, i pred ogledalom iz sveg glasa, bez ikakvog napora ću prvi put uzviknuti:

ZOVEM SE VANJA! ZOVEM SE VANJA
KRALJ!

Samo da prvo, još jednom obiđem staklenik, svoje jedino pravo utočište, jer sebe, uvek najlakše zamišljah kao neku biljčicu, cvet što kao mlečni zub raste u ustima vrta i obožava karijes svojih latica.